

ENTREVISTA CARMEN FORCADELL

‘La justícia no és igual per a tots, ara s’ha tornat a evidenciar’

L'ANC i Òmnium muten per combatre la Covid-19

Les entitats independentistes fixen com a prioritat per als mesos vinents la lluita contra la pandèmia arran de la ineficàcia de l'estat espanyol

ENTREVISTA INFERMERA D'UCI

‘Ens diuen mentides i pretenen que ens les creguem’

DYLAN EN TEMPS DE COVID

MERCÈ IBARZ

Berlín, 23 de març de 2020. ARTNET

Amb un record d'Arnau Puig, grafits pandèmics pels carrers, Keith Jarrett i una estrofa de la Szyborska

Em deixa una mica parada el poc efecte de l'entrada en escena en temps vírics de Bob Dylan, el misteri que no cessa, l'artista que tantes vegades ha descol·locat uns i altres, l'última volta quan li van donar el guardó internacional de literatura. No havia estrenat res des del 2012 i va i reapareix amb un oratori de gairebé disset minuts. Per YouTube, de franc. M'ensumo que aquest passar-hi de llarg, bastant general, una atenció que no ha superat el cap de setmana, no només aquí, també allà, és una prova més de la catàstrofe que vivim: no estem ni per cançons. I això sí que no, gent. Joan Baez dixit: 'Les cançons són una salvació enmig de la bogeria.'

'Murder Most Foul' ('L'assassinat més repugnant') em va permetre dissabte passat, per fi, acceptar la tristesa del moment i, doncs, el silenci endins que, també, cal per travessar-la: mullar-se en la pena és probablement el primer pas per, no ho sé, què dir-ne, com dir-ho: per recuperar un cert humor. L'humor negre va molt i molt bé, rebé. En començava a estar

Quan tenim temps de sentir –i escoltar– una cançó (diguem-ne així) de disset minuts, si no és ara?

Diumenge, se'ns mor Arnau Puig. I no hi ha funeral. No sóc pas l'única que ho ha dit ni que ho dirà: un mestre

tipa, de tantes bones intencions per enllambordar aquest infern.

Dylan no està per romanços: **això és un rèquiem, una lletania, una elegia**. I qui vulgui creure que va dels EUA i dels anys seixanta, mira, si això et consola, endavant.

Va per ara, per nosaltres, per tots. Si no, de què, morena, el paio l'havia de publicar divendres? Quan tenim temps de sentir –i escoltar– una cançó (diguem-ne així) de disset minuts, si no és ara? Coincideixo amb el músic i articulista Andreas Borcholte, que diu això mateix a Der Spiegel, perquè també penso que, a partir de l'atemptat de Dallas el 1963 contra el president del seu país, aquest poema èpic s'endinsa en el present. Per la xarxa podem trobar, si ens vaga, alguna traducció més o menys afortunada de la lletra (cinc folis a un espai, cos dotze, un munt de paraules, vaja) que, cert, és un repositori de cançons –gairebé una vuitantena–, un indisimulat *jukebox* o *spotify*, com preferiu, i també d'altres referències, des de la imatge shakespeariana del títol (Hamlet, quan l'espectre del pare li diu qui el va matar i clama venjança per 'l'assassinat més repugnant') fins a Buster Keaton i tants més. I et pots preguntar quin artista entre nosaltres ho faria, ho podria fer: que ho faci aviat. I pots, també, seguir el fil del poema –riu que engega i s'estén des del moment fulminant que es va perdre la puresa, la claredat i la confiança en la veritat: 'El lloc on va morir la fe, l'esperança i la caritat.'

Si ets nord-americà, tens prou raons per a demanar-t'ho en temps vírics trumpians. Si no ho ets, tu mateix, tu mateixa, nosaltres mateixos, vosaltres mateixes. Parlo per mi, potser per més. La veu treballada (Dylan no ha estat mai un gran cantant, el seu fort és una altra cosa), arran d'orella, sarcàstica quan convé, i convé i ho és molt en diferents moments de l'elegia, parla pel present.

Això dissabte. Diumenge, se'ns mor Arnau Puig. I no hi ha funeral. No sóc pas l'única que ho ha dit ni que ho dirà: un mestre. Vaig arribar a la crònica d'exposicions d'art per instint

periodístic, a final dels vuitanta, quan vaig veure que s'obria un filó informatiu descuidat, que era només a les mans d'una crítica que no sempre atenia a la divulgació. No venia de belles arts ni d'història de l'art. L'estudi autodidacte, les converses amb la gent dels museus i les rodes de premsa, que poden ser una meravella, una visita guiada i una lliçó que ens donen els curadors, de vegades els artistes i tot, van ser la meua universitat. I allí, en les rodes de premsa, hi havia sempre l'Arnau. I un altre crític d'art i escriptor, l'enyorat Josep Iglésias del Marquet, que va morir fa anys. Amb tots dos primer, que es quedaven sempre un cop acabada la roda de premsa i conversaven, amb l'Arnau després, vaig aprendre molt, moltíssim, no perquè donés lliçons, sinó perquè li interessaven totes les preguntes i comentaris que fessis. L'important, em va dir quan vaig començar a fer classes d'art a la universitat, no és en els llibres ni els tractats (que també, però ben escollits) sinó deixar que cada alumne es situï en confiança davant d'una obra d'art, que els deixés escollir, que miressin, que cultivessin la mirada. Ho he procurat fer.

En memòria viva d'ell, reproduceixo alguns grafitis de la pandèmia. El que encapçala aquest article és d'un carrer de Berlín, en una foto tirada per Adam Berry aquest 23 de març. Aquest

altre, m'arriba també a través de la revista digital Artnet, que està fent una gran feina informant de com afronta el món de l'art, en el sentit ample, la Covid-19, amb reports com **aquest**, per exemple. És un dibuix a Los Angeles que signa el col·lectiu Teachr1 (Malith Devaka, Chris Braas, Louis James Williams, Gregory Karpov, Hiske Hilgenga, Cristian Ciprian Brauen Droz, Daniel Duarte Ontiveros, Jamy Zord and KirkAJ Zimmerman), que la revista difon per cortesia dels artistes.

Grafit del col·lectiu d'artistes Teachr1, a Los Angeles. ARTNET

I una mica més de música, amb el piano de Keith Jarrett, tant o més místic que Dylan, ben mirat, però sense paraules. Ací teniu el **Solo** de Tòquio, que després passa per altres composicions de l'artista, algunes que revisiten vells estàndards i altres que salten a músics de jazz igual de bons. Perquè, com diu Wislawa Szymborska:

No li retrec a la primavera

que arribi de nou.

No em queixo que compleixi com tots els anys les seves obligacions. ■

ELS FAMILIARS DELS PRESOS POLÍTICS ES REVOLTEN

PERE MARTÍ

L'entorn de Dolors Bassa ha esclatat d'indignació a les xarxes, apuntant directament a la conselleria de Justícia, que ha fet tremolar les files republicanes. ACN

El xantatge del Suprem obliga el govern a canviar d'estratègia si vol aconseguir el confinament domiciliari dels presos independentistes * El Consell renuncia a aplicar el permís retribuït als funcionaris *** Els municipis de les Illes demanen a Sánchez que alliberi el sostre de despesa**

TEMA DEL DIA

Aïllat. El dilluns 16 de març, Jordi Cuixart va sortir de la presó dels Lledoners per anar a treballar d'acord amb el règim de segon grau que tenia per aplicació de l'article 100.2. Va ser l'únic pres que va sortir aquell dia. La resta van seguir la recomanació del director general de Mesures Penitencials, Armand Calderó, de confinar-se a la presó i suspendre les activitats laborals que feien. El president

d'Òmnium va sortir no pas per desobeir, sinó perquè té una empresa de més de cent treballadors i havia de resoldre qüestions abans de confinar-se una altra vegada. Quan va tornar, va entrar en una cel·la d'aïllament per passar la quarantena del coronavirus 2019 i s'hi va estar catorze dies tancat, sense pati, sense menjador, sense relacionar-se amb ningú. Només sortia de la cel·la vint minuts al dia per telefonar els seus familiars. I ho va fer voluntàriament, per evitar d'entrar el virus a la presó. En aquell moment, Jordi Sánchez i Josep Rull també eren aïllats a la presó per haver estat en contacte amb persones afectades pel coronavirus durant les seves sortides per a treballar.

En un centre penitenciar, la possibilitat de contagi és extremadament alta i, per tant, cal adoptar totes les precaucions. No s'entén que, amb aquest mateix argument, els presos independentistes no puguin passar el confinament

als seus domicilis particulars, tal com ha reclamat l'ONU i el mateix govern espanyol, amb l'objectiu d'esponjar la presó, tenint com té el govern català les competències en matèria penitenciària. Només una irregularitat del Tribunal Suprem, en forma d'amenaça, ho ha impedit. Qui decideix les entrades i sortides de la presó i les qualificacions de grau són les juntes de centre integrades per funcionaris. El Suprem va amenaçar directament aquests funcionaris que serien processats per prevaricació. I, evidentment, el xantatge ha funcionat. No han aprovat un confinament domiciliari dels presos independentistes per no perdre la feina. Però els funcionaris no en tenen cap culpa.

L'error del govern, i de la Conselleria de Justícia, ha estat posar els funcionaris en la tessitura de triar entre la feina i la llibertat dels presos. Durant tot el procés, s'ha intentat sempre deixar els funcionaris al marge de decisions que

L'error del govern, i de la Conselleria de Justícia, ha estat posar els funcionaris en la tessitura de triar entre la feina i la llibertat dels presos

La ingerència del Suprem ha fet saltar per l'aire l'estratègia pragmàtica, perquè deixa els presos tancats a la presó en unes condicions més dures que no les que tenien

poguessin comportar conseqüències penals. La consulta del 9-N del 2014 es va fer sense funcionaris i, per això, el president Artur Mas i els consellers Francesc Homs, Irene Rigau i Joana Ortega van ser processats. Va passar igual amb el referèndum del Primer d'Octubre, en què no va intervenir cap funcionari per organitzar-lo. Per això, els membres del govern que hi van participar són a la presó o a l'exili, i altres membres del govern, com Josep Maria Jové i Lluís Salvadó, pendents de judici, juntament amb molts altres càrrecs polítics. Però no es va posar mai contra la paret cap funcionari. Fins i tot, la convocatòria del referèndum del Primer d'Octubre, es va publicar al DOG sense la intervenció dels funcionaris. Ho va fer un alt càrrec polític.

L'estratègia de la consellera de Justícia, Ester Capella, de no tirar pel dret i anar

pas a pas en la condemna dels presos havia permès que treballessin fora de la presó amb un segon grau pocs mesos després de la sentència. És una estratègia hereva del pragmatisme que tots els presos, ja fossin d'ERC o de Junts per Catalunya, van acceptar de seguir abans, durant i després del judici. Però la ingerència del Suprem ha fet saltar per l'aire aquesta estratègia, perquè deixa els presos tancats a la presó en unes condicions més dures que no les que tenien i sense perspectives de sortir mentre duri el confinament, amb un risc per la seva salut.

La decisió de les juntes de les presons de no deixar-los sortir, quan ja se'ls havia comunicat que sí que podrien sortir, ha revoltat la majoria de famílies dels presos i preses, alguns més explícitament i altres més discretament, sense distinció de sigles.

L'entorn de Dolors Bassa ha esclatat d'indignació a les xarxes, apuntant directament a la conselleria de Justícia, que ha fet tremolar les files republicanes. La germana, Montse Bassa, diputada d'ERC al congrés espanyol, ha arribat a afirmar que 'l'enemic el tenim a dins', en una frase que es pot interpretar clarament. L'esposa de Jordi Turull, Blanca Bragulat, també ha demanat un canvi d'estratègia del govern i altres familiars expressen en privat la seva indignació, tot i que no volen fer-la pública. Si qualsevol dels presos emmalaltís, la tensió seria difícilment suportable per al govern.

La Conselleria de Justícia comprèn el dolor dels familiars, però continua optant per la via pragmàtica. Fons de la conselleria expliquen que un canvi de grau acabaria al Suprem i això seria un error, perquè pels dies que duri la quarantena poden perdre el 100.2 i no sortir de la presó durant anys. Però les famílies demanen a la conselleria que prengui decisions, i si no, que les prengui Quim Torra com a president de la Generalitat. El primer a sortir de la disciplina

ha estat Jordi Sànchez, qui ha demanat públicament el tercer grau temporal per poder sortir de la presó mentre duri el confinament. És conscient que en el cas que el jutjat d'instrucció ho autoritzés, la fiscalia hi podria recórrer en contra al Suprem i, per tant, el sinistre Manuel Marchena tindria l'última paraula. Sànchez està disposat a tornar a la presó, però considera que cal forçar la situació per denunciar la injustícia que pateixen i el caràcter mafiós del Suprem.

De moment, no l'ha seguit cap pres més. Fons d'Òmnium asseguren que Cuixart no demanarà el tercer grau, ni tampoc ho faran els presos d'ERC. Caldrà veure què acaben fent els de Junts per Catalunya, que ja l'havien demanat però després la conselleria els va convèncer que no ho fessin. De moment, els presos d'ERC prefereixen demanar la llibertat al Tribunal Constitucional i el president de la Generalitat, Quim Torra, ha enviat una nova carta a l'ONU. Mesures que probablement no tindran cap possibilitat de prosperar en un TC partidista i en una ONU que ja ho ha demanat però a la qual el govern espanyol no fa cas sistemàticament. La paraula la té el govern català, que és qui té la clau de la presó.

MÉS QÜESTIONS

El Consell renuncia a aplicar el permís retribuït als funcionaris. La Generalitat Valenciana no aplicarà finalment als funcionaris el decret aprovat pel govern espanyol el passat cap de setmana que paralitzava tota activitat no essencial i establia un permís retribuït recuperable. Una mesura ideada per l'executiu de Pedro Sánchez per la qual els treballadors del sector privat hauran de retornar les hores no treballades però sí cobrades durant el confinament i que la Conselleria de Justícia i Administració Pública de Gabriela Bravo volia traslladar als funcionaris valencians. Els dubtes legals per a fer-ho han congelat les pretensions inicials. Bravo va demanar al Ministeri de Política Territorial i Funció Pública espanyol si l'ordre era aplicable als funcionaris que no feien teletreball ni

anaven a la feina de manera presencial perquè no formaven part dels serveis que la seva conselleria havia considerat essencials o perquè les seves tasques no eren urgents. En la rèplica, el ministeri es remetia a l'apartat del reial decret que determina que aquesta mesura és aplicable als treballadors que mantenen una relació laboral per compte d'altri. Amb el dubte encara per resoldre, ahir, la Conselleria de Funció Pública va consultar a l'Advocacia de la Generalitat si

el govern era competent per a aplicar el reial decret als seus funcionaris o no. Els advocats de la Generalitat entenen que, com que és una normativa bàsica estatal, al Consell li queda poc marge per a interpretar-lo. Amb aquesta situació, la conselleria ha decidit que no continuarà amb el seu propòsit per evitar possibles recursos judicials.

Els municipis de les Illes demanen a Sánchez que alliberi el sostre de despesa. La Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears (FELIB) considera que els ajuntaments estan cridats a tenir un paper essencial els dies consecutius de l'estat d'alarma, i que, per tant, mentre se supera la crisi sanitària també s'ha de preparar el futur més immediat. Per aquest motiu, el president de la FELIB, Antoni Salas, en nom de tots els batlles de les Illes, s'ha dirigit al president del govern espanyol, Pedro Sánchez, amb un escrit en què demana de flexibilitzar les regles fiscals d'estabilitat pressupostària i sostre de despesa que permetrien als ajuntaments de disposar dels més de 600 milions d'euros que es calcula que hi ha aturats als bancs. Salas diu que els consistoris tenen diners per a afrontar aquesta crisi i per ajudar els seus veïns i que cal aprofitar-ho, perquè les batllies són la institució més propera als ciutadans i el seu paper en aquests moments és essencial. La FELIB també demana al govern espanyol que elimini el límit màxim de 300 milions que té el conjunt de les entitats locals per a finançar ajuts econòmics i prestacions de serveis socials tant sanitaris com d'atenció a la dependència. És una petició perquè no es coarti l'autonomia del règim local.

L'Alta Cerdanya reforça els controls policials per fer respectar el confinament. Amb el començament de les vacances de Setmana Santa a tocar, la Prefectura dels Pirineus Orientals es prepara per augmentar el nombre de controls a tots els punts fronterers. La frontera entre l'Alta i la Baixa Cerdanya està tancada a mitges. Mentre l'estat espanyol ja fa dies que va decidir de tancar fronteres, a

l'estat francès la qüestió encara és a debat. Aquesta setmana s'han fet diverses reunions per a tractar un eventual tancament de la banda nord, però de moment s'ha descartat. Els Mossos d'Esquadra i la Guàrdia Civil també preparen un desplegament especial per a evitar que la gent es desplaci cap a segones residències.

El govern d'Andorra obrirà la porta als ERTO. Tal com ha passat en altres llocs, el govern andorrà inclourà un mecanisme per a suspendre els contractes laborals de manera temporal, els anomenats ERTO. L'executiu de Xavier Espot ja té a punt el segon paquet de mesures econòmiques per a pal·liar la crisi causada pel coronavirus 2019. Segons que ha explicat el ministre portaveu, Eric Jover, la voluntat de l'executiu és que durant la setmana vinent es parli amb els grups parlamentaris, tant de la majoria com de l'oposició, perquè hi facin les seves aportacions. Una vegada fet això, la intenció és presentar-ho al Consell General el dia 15 d'abril, amb caràcter d'extrema urgència, tal com es va fer amb la llei anterior, i votar-ho en quaranta-vuit hores i que pugui entrar en vigor abans que acabi el mes d'abril. La possibilitat de fer ERTO és una mesura que els diferents sectors empresarials reclamaven des de l'inici de la crisi. El cap de govern ja va explicar que treballaven en aquesta direcció en una carta adreçada a l'Associació de Comerciants de l'Eix Central.

LA XIFRA

592 altes hi ha hagut avui al País Valencià. Per primera vegada, superen el nombre de morts, que han estat 61, segons fonts de la Conselleria de Salut.

TAL DIA COM AVUI

El 3 de març de 1948, els Estats Units signen el Pla Marshall, un programa d'ajut financer per a la reconstrucció dels estats europeus devastats durant la Segona Guerra Mundial. Ara es torna a parlar d'un segon Pla Marshall per la pandèmia del coronavirus 2019.

LA XIFRA
592 altes hi ha hagut avui al País Valencià. Per primera vegada, superen el nombre de morts, que han estat 61, segons fonts de la Conselleria de Salut

George Marshall. WIKIMEDIA COMMONS

CARME FORCADELL

‘La justícia no és igual per a tots, ara s’ha tornat a evidenciar’

Entrevista a la presidenta del Parlament de Catalunya, des de la presó del Mas d'Enric

ALBERT SALAMÉ / ARXIU

TXELL PARTAL

Parlem amb en Bernat, el marit de Carme Forcadell, amb el cor encongit per tot el que significa que la presidenta del Parlament de Catalunya hagi de passar el confinament a la presó. Fa poques hores que s’ha sabut aquesta notícia sense sentit i contrària a les recomanacions de l’ONU i al mínim sentit comú. Fa dies que tenim una entrevista aturada amb ella esperant de poder-la ampliar. Però no és possible. Totes les comunicacions han estat anul·lades. Només ella i els altres presos poden relacionar-se amb la família vuit minuts al dia. En Bernat accepta amablement de fer de missatger i li explica que publicarem l’entrevista aquest cap de setmana. En aquest temps escàs ens transmet com n’és, d’injusta, la situació per als presos polítics i també per a tots els presos afectats pel 100.2 dels Lledoners, del Mas d’Enric i del Puig de les Basses. ‘La justícia no és igual per a tots, per culpa nostra no ha sortit ningú afectat pel 100.2 de les presons on som nosaltres. Ni dels Lledoners, ni del Mas Enric, ni del Puig de les Basses no n’ha sortit ningú. En canvi, d’altres presons n’ha sortit gent amb més temps de condemna’, ens explica en Bernat que li ha dit la Carme, preocupada per aquesta situació tan absurda que acaba penalitzant també les seves companyes. També explica que el confinament fa que hi hagi més tensió a la presó.

Amb Carme Forcadell havíem decidit que dedicariem l’entrevista a parlar de la presó, com la veia abans d’entrar-hi, com la veu ara, del seu dia a dia allà dins i de la seva lluita perquè les coses canviïn. Publicar-la ara, quan la presó és més cruel que mai per a ella i per a les seves companyes, pren encara més sentit. La seva sinceritat a l’hora de parlar-ne fa la seva reflexió més aguda i punxant. No s’hi val pensar que la presó no ens ateny.

—Per què el feminisme s’ha convertit en la vostra principal lluita dins la presó?

—A fora ja lluitava pel feminisme i a la presó he continuat aquesta lluita. A

Lluitar pel feminisme és lluitar per la justícia i per la igualtat de drets

És una presó moderna i les instal·lacions estan bé, però com deia, faltava la mirada, la veu i l'opinió de les dones

més, a la presó, on les dones són molt minoritàries, un 7% de tota la població reclusa, convé molt. Lluitar pel feminisme és lluitar per la justícia i per la igualtat de drets. El Mas d'Enric és una presó pensada i feta per homes i per a homes, on hi ha un mòdul de dones, per això calia introduir-hi la mirada, la veu i l'opinió de les dones.

—Dolors Bassa diu que les primeres setmanes al Puig de les Basses volia tornar a Alcalá-Meco. Tanta diferència hi ha?

—A Alcalá-Meco érem en un mòdul que en diuen de respecte, vol dir que és un mòdul molt més flexible i on teníem més llibertat de moviments. Les internes estaven condemnades per delictes menors, en alguns casos era el seu primer delictes, també n'hi havia algunes per delictes econòmics i d'altres ja sortien de permís. El nostre mòdul era més suau, per dir-ho d'alguna manera.

—A Alcalá-Meco hi havia més de set-centes dones, aquí unes trenta. Això fa que hàgiu de conviure dones molt diferents?

—A Alcalá-Meco hi havia una presó d'homes i una de dones, a Catalunya l'única presó de dones és Wad-Ras, les altres són només d'homes o mixtes, precisament per la poca població reclusa femenina. Per tant, a gairebé totes les presons han de conviure homes i dones. Al Mas d'Enric hi ha set-cents homes i es poden separar per mòduls, però només hi ha quaranta dones i separar-les és complicat. Per això convivim dones, condemnades o preventives, que tenim tota mena de delictes, de sang, contra la salut pública, violents, etc. Hi ha molt poques dones condemnades per delictes econòmics, perquè la presó reflecteix la societat i a la societat qui mouen els diners són els homes.

—Wad-Ras és una presó molt antiga, pel que fa a l'estructura. Caldria una presó de dones moderna?

—Sí, efectivament, cal una presó de dones. Com sempre, és una qüestió de

pressupost. Sembla que hi ha previst de fer-ne una a l'àrea metropolitana.

—Amb Dolors Bassa volíeu anar a la presó de Wad-Ras...

—Sí, per estar juntes i perquè era més fàcil per a les nostres mares desplaçar-se a Barcelona que no pas a un extrem o a l'altre del país, si estàvem juntes, al Puig de les Basses o al Mas d'Enric. Però ho vam descartar perquè les instal·lacions de Wad-Ras són molt velles i vam decidir que no eren les adients per a nosaltres.

—Diuen que és una de les presons més adaptades i modernes del país...

—Una presó sempre és una presó, una institució tancada, pensada per aïllar les persones, on és molt difícil accedir si ets una persona aliena al centre penitenciari. És una presó moderna i les instal·lacions estan bé, però com deia, faltava la mirada, la veu i l'opinió de les dones. Però els canvis cal fer-los en el funcionament, cal canviar el sistema penitenciari, no les instal·lacions.

—Recordo que vau explicar la vostra sorpresa quan vau descobrir que a les presons catalanes no hi havia assecadors de mà...

—Crec recordar que ens van dir que a Wad-Ras sí que n'hi havia perquè era una presó per a dones. On no n'hi havia era al Mas d'Enric, perquè era una presó d'homes amb poques dones, faltava que algú els ho fes veure.

—Què us va sorprendre més quan vau entrar al Mas d'Enric?

—La cosa que realment em va sorprendre quan vaig entra a la presó va ser el desconeixement que tenia i que tenim, personalment i col·lectivament, de les presons. No té res a veure, què passa a la presó i què s'hi viu, amb el que nosaltres ens pensem. A diferència del sistema sanitari o del sistema educatiu, el sistema penitenciari és un sistema tancat, dissenyat perquè no sapiguem què hi passa, on tanquem, allunyem, aïllem les persones i ens n'oblidem. També hi ajuda el fet que les persones que tenen

familiars o amics a les presons no en parlen, perquè se n'avergonyeixen, és un estigma i ho amaguen. Per això penso que si l'estada a la presó dels presos polítics i les preses polítiques serveix perquè es coneguin més i millorin, em sentiré útil i el nostre empresonament no haurà estat en va.

—Ara ja fa molt de temps que lluiteu per arreglar aquestes diferències entre les dones i els homes a les presons. Què ha canviat?

—Us en puc donar exemples. No hi havia dones treballant a la cuina de la presó o a la cafeteria dels funcionaris, que són dels llocs on es cobra més. Vam lluitar perquè hi poguessin entrar dones, no només perquè cal contractar la persona més preparada, sigui dona o home, sinó perquè és important per a les dones i per als homes que hauran de reincorporar-se a una societat on treballen plegats homes i dones. Ens van dir que hi havia molts més homes i que si posàvem dones seria fer discriminació en favor de les dones. Efectivament, cal fer discriminació en favor de les dones, perquè la introducció de dones en entorn d'homes és favorable per a homes i dones si volem preparar-los per reincorporar-se a un món on hauran de treballar plegats.

—La discriminació arribava fins i tot als tallers.

—Ara al Mas d'Enric, als tallers de feina, hi ha dones encarregades i verificadores, que són de les feines que es paguen més bé. I els tallers d'activitats de lleure són mixtos. I hem aconseguit més hores d'esport i de piscina.

—Us heu demanat mai què hauríeu pogut fer des del vostre anterior càrrec per la resta de preses?

—No m'ho he demanat gaire, perquè crec que més que canviar la legislació, que és el que haurien pogut fer els grups parlamentaris, cal canviar l'aplicació d'aquesta legislació i del reglament penitenciari. Cal canviar la filosofia, demanar-nos quin és l'objectiu de les presons. Com reinserim o reincorporem aquestes persones a la

ALBERT SALAMÉ / ARXIU

societat? Què hem de canviar perquè els presos que en surten no hi tornin a entrar? Considero que calen presons més obertes i flexibles en règim de semillibertat i més acompanyament quan surten.

—Us heu informat sobre altres sistemes penitenciaris d'èxit?

—Sé que als països nòrdics –Dinamarca, Noruega i també els Països Baixos– hi ha algunes experiències reeixides. Les presons són més flexibles, més personalitzades, algunes són en règim de semillibertat, de dia fan activitats fora i van a dormir a la presó, fins i tot hi ha algunes experiències d'autogestió. L'èxit de reinserció és molt millor que el nostre, perquè el fet que els presos ja assumeixin la responsabilitat de la seva reinserció des del moment que entren al sistema els ajuda a reinserir-se o reincorporar-se a la societat.

—Si us deixessin aplicar una mesura per a canviar res a la presó, quina seria? Una mesura simple que es pogués fer sense canviar lleis i una mesura de més abast.

—En aquests moments penso que és més important el suport a fora que no pas els canvis a dins, que també ho són. He vist unes quantes noies que han sortit del Mas d'Enric i hi han tornat a entrar i totes m'han dit que a fora no tenien recursos per tirar endavant. Cal que surtin amb un lloc on anar, amb un tutor o tutora que els faci un seguiment. Quan ets a la presó t'adones que hi ha internes que se'n sortiran i altres que tornaran a entrar, perquè no tenen xarxa de suport.

—Des de dins: serveix de res la presó?

—Serveix per adonar-te, entre altres coses, que moltes de les dones no han tingut les mateixes oportunitats que la majoria: no han tingut una família ni una educació. Els han fallat aquests dos pilars bàsics: família i educació. I sense aquests fonaments, tens moltes probabilitats d'entrar a la presó. Com a societat no els hem donat les eines necessàries per a reeixir en el seu projecte de vida. És el fracàs de la nostra societat, perquè moltes d'aquestes dones abans que delinqüents han estat víctimes.

—I la presó no serveix...

—...Per reinserir o reincorporar les persones a la societat. La prova és que una gran part de les persones que han passat per la presó hi tornen, perquè no han trobat el suport necessari ni les eines per sortir-se'n. El suport a fora és tan important com la feina que es fa dins. Quan surts, si tornes al mateix entorn, tornes a fer el mateix que feies i tens moltes probabilitats de tornar a entrar. De fet, molta de la feina que es fa a la presó es desfà quan surten, no hi ha continuïtat. A més, cal tenir en compte que hi ha internes que pateixen malalties mentals i que no haurien de ser a la presó, aquestes dones encara necessiten més suport i seguiment. Crec que la feina de reinserció que es fa a la presó hauria de continuar fins que realment ens assegurem que es poden reincorporar a la societat. Sóc conscient que per això calen més recursos.

—Com és el vostre dia a dia de la presó?

—A la presó tot està organitzat, no pots decidir res, tot és rutinari. Passem quinze hores, com a mínim, tancades a la

cel·la, i quan no ets a la cel·la saps a cada hora què has de fer. Els horaris són sempre els mateixos cada dia de l'any.

—Què fa somriure Carme Forcadell?

—Em fan somriure les companyes. Són tan diverses i diferents que, de vegades, em fa riure el que m'expliquen, el que fan o el que pensen.

—Com és la relació amb la resta de preses?

—Tinc molt bona relació amb totes les internes, mai no he tingut cap problema. No m'he sentit sola, he sentit l'escalf de molta gent, sempre dic que hem tingut molta sort de tanta gent que ens escriu i estima. Però he sentit no poder ser al costat de les persones que estimo i m'estimen i he sentit solitud, però no perquè no tingués companyia, sinó perquè no estava acompanyada de qui volia.

—Hi ha un abans i un després arran de la sentència?

—Més que un abans i un després de la sentència, hi ha un abans i un després de l'aplicació del 100.2. La possibilitat

de sortir unes hores significa veure una llum al final del túnel. El fet que la meva mare no hagi de venir a la presó per a mi és un gran canvi.

—Ara amb el 100.2 suposo que les rutines han canviat. Veure el carrer, els arbres, la gent reconforta? Què és allò que més trobàveu a faltar de fora de la presó?

—Trobo a faltar la llibertat. Fer el que vulgui i anar on vulgui i quan vulgui. Però també coses senzilles com menjar amb coberts de metall i tenir ganivets que tallin. A la presó, els ganivets són de plàstic i no pots tallar la carn ni pelar la fruita. Tornar a beure amb gots de vidre i utilitzar ampolles que no siguin de plàstic. Mirar a la llunyania i veure els arbres florits, les muntanyes, el mar. A la presó estàs envoltada de murs i mai no pots mirar lluny, només pots veure el cel si aixeques el cap i els avions que passen.

—Es va dir que sortíeu per atendre la vostra mare, i en realitat feu un voluntariat amb menors no acompanyats.

—Sí, surto per fer voluntariat, però un mitjà va publicar que sortia per tenir cura de la meva mare i així s'ha quedat. Ni jo ni la meva advocada ni el centre penitenciari no hem dit que anés a tenir cura de cap familiar, però tots els mitjans ho van publicar. Si hagués estat un home qui sortís per tenir cura d'un familiar, segur que almenys ho haurien comprovat abans.

—S'ha debatut molt si les dones sortien a tenir cura de la família mentre que els homes sortien per treballar...

—Ho sé. Això és perquè tenim el masclisme molt arrelat i aprofito per denunciar aquests prejudicis masclistes presents arreu. Com que he dit algun cop que sóc en aquesta presó perquè la meva mare és molt gran i volia posar-li fàcil de venir-me a veure, tothom va donar per fet que sortia per tenir-ne cura. Alguns mitjans sí que van publicar que sortia per fer voluntariat, però curiosament tothom continua pensant que és per tenir cura de la mare. Tot i això, no sé per què s'ha de debatre, després de dos anys de presó és ben normal que

ALBERT SALAMÉ / ARXIU

vulguem estar amb els nostres familiars. Estic segura que els homes també ho volen, la normalitat seria que algun també tingués cura d'un familiar.

—Al Mas d'Enric va coincidir amb Laura Solé i Joan Solé, dos dels joves detinguts durant les protestes de l'octubre. Precisament va ser molt dura amb aquelles protestes. Parlàveu d'escenes de violència i dèieu que s'havien de condemnar... Era gent que demanava la vostra llibertat.

—Vaig ser dura amb la violència –vingui d'on vingui, per convicció i per estratègia, considero que és contraproductiu–, però no amb les mobilitzacions ni les protestes. Vaig ajudar tant com vaig poder la Laura i en Joan, i em va agradar molt conèixer-los, tot i que m'hauria estimat més que fos en llibertat. Vam parlar molt. Van ser víctimes de la repressió de l'estat espanyol, no haurien d'haver entrat mai a la presó, però ja hem vist que tot s'hi val en nom de la unitat d'Espanya i per això la repressió també ha arribat al jovent per fer-los por, perquè no es mobilitzin, perquè no surtin al carrer, perquè no protestin...

—Heu decidit deixar la política en un segon pla. Doneu per acabada la vostra carrera política?

—Sempre faré política, entesa com la voluntat de millorar la societat. Una altra cosa és la política institucional. El meu objectiu no ha estat mai fer carrera política, la meua vida professional l'he desenvolupada sempre en el camp educatiu. El 2015 vaig entrar en política perquè m'ho van demanar i perquè era un moment excepcional. Però si el meu objectiu fos fer carrera política, amb onze anys i sis mesos d'inhabilitació, ara ja s'hauria acabat.

—Des de la presó es pot manar? Es pot fer política?

—Penso que els presos polítics i les preses tenim un lideratge ètic i moral que hem d'exercir, però les decisions polítiques del dia a dia s'han de prendre des de la llibertat.

—En la presentació del llibre dels vostres discursos com a presidenta del parlament demanàveu en una carta als polítics independentistes que superessin els recels i lluites partidistes...

—Sí, ho he demanat moltes vegades. Entenc que hi pot haver picabaralles i punts de vista diferents, però sempre s'ha reconduït la situació. I això demanava en aquella carta, que superem les diferències per treballar per l'objectiu comú: la independència i la República catalana.

—També defenseu el diàleg. No creieu que sigui una enganyifa, com diu Clara Ponsatí?

—Espero que no sigui una enganyifa, sempre hem demanat diàleg, el 'sit and talk', i ara ho hem aconseguit. Crec que hi ha voluntat de les dues parts per a resoldre el conflicte polític. Puc entendre que hi hagi gent que no hi confii, hi ha molta gent que també som escèptics, sabem com ha actuat el PSOE en anteriors ocasions, però hem d'aprofitar l'oportunitat i tenir la màxima força a la mesa per fer que passin coses, per portar l'estat al límit. Potser tindrem l'oportunitat de fer que l'estat torni a decebre molts catalans i que se sumin al projecte independentista.

—Heu estat present a la taula del diàleg per mitjà del bolígraf que portava Marta Vilalta. Com us va sentir en veure la imatge?

—Vaig agrair que el portessin, aquest bolígraf simbolitza les preses polítiques, però també la repressió que ens toca patir com a moviment polític. Està bé fer-ho constar a la taula del diàleg.

—Si aconseguíu l'amnistia, quin seria el vostre somni? Dolors Bassa, en el llibre, parla d'un viatge a l'Índia.

—És complicat que aconseguim l'amnistia, no hi confio gaire, però cal treballar per obtenir-la. Faria moltes coses en llibertat, sobretot estar amb la família, veure créixer els nés, continuar la lluita contra la violència masclista i contra la discriminació de les dones i sí, anar a l'Índia amb la Dolors. ■■

Si haguéssiu estat un home qui sortís per tenir cura d'un familiar, segur que almenys ho haurien comprovat abans

Les decisions polítiques del dia a dia s'han de prendre des de la llibertat

INFERMERA D'UCI

‘Ens diuen mentides i pretenen que ens les creguem’

Entrevista a una infermera d'UCI d'un hospital de referència de Catalunya, la qual no ha volgut donar el seu nom per por a represàlies

TXELL PARTAL

És infermera d'UCI de fa molts anys en un dels hospitals de referència de Catalunya. Ens demana que no publiquem el seu nom ni l'hospital on treballa per por de represàlies. Malgrat que fa molts anys que fa aquesta feina, continua amb un contracte temporal i pateix pel seu futur. Si saben que és ella qui ha concedit aquesta entrevista, no sap què pot succeir quan hagi passat aquesta crisi. La precarietat porta a aquestes situacions. Les coses que explica en aquesta entrevista esgarrifren. Tots sabem que falta material, però tots ens pensem que això es va solucionant. Doncs no.

Malgrat què facin pensar moltes informacions, molts professionals de la sanitat d'aquest país treballen sense garanties per a la seva seguretat i la dels seus pacients. Treballen sense un material tan bàsic com les bates (les EPI, Equips de Protecció Individual), sense proves de diagnòstic i havent d'aprofitar la màscara d'un altre company. 'Ens diuen mentides i pretenen que ens les creguem. Jo he perdut la confiança en la meua institució.' Del seu esforç, no en vol parlar perquè considera que va amb la seva feina, la que ha triat: 'No volem ser herois, volem treballar d'una manera segura.'

—Com és treballar aquests dies a l'UCI?

—Diria que és perillós. És dur, pel volum de feina que tenim, però també perquè et sents vulnerable. Tenim la sensació que no se'ns protegeix com toca. S'assumeixen uns riscos que no saps fins a quin punt ens poden demanar que assumim. Posen en perill la nostra integritat física i la nostra salut, i alhora, també la de les nostres famílies i la gent que és al nostre voltant.

—Suposo que encomanar el coronavirus a les vostres famílies és una de les pors més recurrents aquests dies...

—Sí, és una de les coses que ens preocupa. No només les nostres famílies, també els nostres companys de feina. I en general, tota la societat. Nosaltres no ens

Jo he perdut la confiança en la meua institució. Ja no em crec el que em diuen

No volem ser heroïes, volem fer la nostra feina d'una manera segura

podem permetre el luxe de quedar-nos a casa. I alguns dels meus companys han de venir a treballar en transport públic i potser posen en perill la gent que els envolta al metro o a l'autobús. Passa igual quan anem al supermercat o on sigui...

—Els primers dies qualsevol persona del servei sanitari que tingués contacte amb algun afectat sense la protecció adient era aïllada. Això ha anat empitjorant?

—Sí, ara ja no és així. Ara, si no tens símptomes, has de continuar treballant. Encara que hagi tingut contacte amb un afectat. Tampoc no et fan cap prova per saber si t'has encomanat o no. A vegades, ni tan sols tenint símptomes no te la fan.

—Falten proves? Se n'haurien de fer més als sanitaris?

—Sí, nosaltres hauríem de ser un dels col·lectius a qui fessin més proves. A vegades som a casa i no ens acabem de trobar bé. Ens sentim molt cansats, fins i tot, tenim una mica de febre. En aquestes situacions, sense la prova no podem saber si tenim el coronavirus o bé un constipat normal. També pot ser que, simplement, estiguem esgotats perquè anem molt cansats. En realitat, potser ens trobem malament per tot el que vivim. No és estrany. Però seria bo que poguéssim saber si és un constipat normal i corrent o si ens hem contagiats del coronavirus. De tota manera, jo i molts companys, tot i no tenir símptomes, prenem mesures a casa. La gent que pot dormir separada de la parella, procurin de no ser a la mateixa habitació, desinfectem constantment allà per on passem... En el meu cas, fa setmanes que vaig decidir de no dormir amb la meua parella.

—Com trebal·leu? Què us falta?

—Falten EPI. Els primers dies, cada vegada que entraves a visitar un pacient ho feies amb un material nou i, després, quan en sorties, el llençaves. Des del principi ja vam dir que si fèiem això ens podríem quedar sense EPI. Ens van dir que hi havia prou material i que això

era el que haviem de fer. Però la cosa va evolucionar i tots els pacients de la unitat tenien Covid-19, llavors ens van dir que féssim servir els mateixos EPI per a tots els pacients. Evidentment, fent higiene sobre guants abans de cada pacient. Ens deien que quan acabéssim la ronda llenquéssim el material. El tercer pas va ser que els EPI s'havien de reciclar durant tot el torn de treball. I ara, el quart pas és que les màscares d'un sol ús s'esterilitzen i les bates es renten. Hem de tornar a portar una màscara que ha portat algú en un torn anterior durant dotze hores pel cap baix, la qual suposadament ha estat esterilitzada...

—...

—Com pot ser que, fa tres setmanes, s'haguessin de llençar tots els EPI cada vegada que visitàvem un pacient i ara es puguin esterilitzar màscares d'un sol ús? Això és segur per a nosaltres? La percepció que tenim és que aquests protocols no s'han canviat perquè nosaltres estiguem més segurs, sinó que s'han canviat per les circumstàncies que vivim i, sobretot, perquè falten EPI. Aquí algú ens enganya... I això fa que a la sensació d'inseguretat s'afegeixi també un enuig. Ens diuen mentides i pretenen que ens la creguem. Jo he perdut la confiança en la meua institució. Ja no em crec el que em diuen. No crec que amb aquests EPI estiguem segurs. I això és un problema greu. Preferiria que les nostres institucions fossin honestes i diguessin que no hi ha prou EPI. Però ara sembla que, a més d'exposar-nos, ens tracten de ximplers. Com si no ens adonéssim que no treballem de manera segura.

—Us sentiu enganyats? Això deu ser difícil de gestionar...

—Sentim com els polítics diuen que tenim EPI de sobres i que els sanitaris estem tots molt segurs. Nosaltres sabem que això és mentida. Els sanitaris no volem que la gent ens vegi com a heroïes, però sí que és important que siguin conscients que realment ens juguem la nostra salut per salvar els seus familiars. Però no ho fem per cap acte d'heroïcitat.

ACN

No volem ser herois, volem fer la nostra feina d'una manera segura. Volem fer la nostra feina sense tenir por d'anar a casa i contagiar la nostra família. Només demanem seguretat a l'hora de treballar. I veient que ara per ara no la podem tenir, com a mínim demanem als gerents i polítics que no ens intentin enganyar. No ens creiem el que ens diuen.

—**I quan surt la consellera Vergés assegurant les UCI no estan col·lapsades?**

—És mentida, estem col·lapsats. Però he perdut la confiança amb els nostres polítics. És indignant sentir les compareixences de premsa. No entenc com poden continuar dient mentides. Que diguin la veritat, perquè la gent ha de saber què passa. A mi, que d'aquí a una setmana tinguem EPI no em serveix de res. Potser ja ens haurem contagiats. Els EPI es necessiten quan es necessiten. Jo he de continuar anant a treballar. Els pacients són allà i nosaltres hem d'entrar a les habitacions sense EPI. Si ens contagem tots aquesta setmana, de què servirà que la que ve en tinguem molts? El mal ja estarà fet.

—**A part d'aquesta manca de material, us sentiu enganyats per altres qüestions?**

—Diuen que es fan proves als professionals. No és veritat. Sí que se'n fan algunes, i fins i tot és veritat que als sanitaris ens fan més proves que a la població general, però de tota manera la percepció que tenim és que no és suficient. Tenim una sensació molt similar que amb els EPI. Al principi, si haves tingut contacte directe i proper amb algú que havia estat afectat, haves d'estar aïllat quinze dies. Després, això també canvia i només t'ho fan si tens símptomes. Tot plegat contribueix a la sensació que van improvisant sobre la marxa i que no hi ha un criteri clar.

—**Quina situació teniu a la vostra UCI?**

—Tenim molta més feina de la normal. A més, tenim professionals que no són els que normalment treballen a l'UCI. Amb tot el passa, han vingut professionals d'altres serveis que fan la seva feina tan bé com poden. Estic molt impressionada de la predisposició amb la qual vénen a treballar. Donen el 200%

d'ells mateixos. Però també és cert que en un dia no pots aprendre tot el que has de saber per a tractar un pacient crític. No em puc imaginar què deuen viure aquests professionals, perquè ha de ser horrorós ser en un lloc on no et sents còmode, perquè no és el teu lloc habitual de feina, i més amb la situació actual. Però els qui som treballadors habituals d'UCI, aquesta situació també ens posa una pressió extra a sobre. Hem d'ajudar aquests professionals que no treballen normalment a l'UCI, i també ensenyar-los en la mesura que puguem. Sembla que un respirador i un llit facin una UCI, però és molt més que això. És un equip mèdic, d'infermeria i auxiliars competents. Requereix uns recursos humans que no els pots fabricar amb una impressora 3D.

—**Entenc que hi deu haver una barreja de por i orgull entre la gent que sou a primera línia d'aquesta epidèmia...**

—Sincerament, d'orgull poc, és la meva feina. A mi m'agrada molt i per això la faig. Jo no em sento heroïna ni ho vull ser. Només vull fer la meva feina de

manera segura. I la continuaré fent, tot i ser conscient que m'hi jugo la salut. Però quan tot això hagi acabat, voldria que la gent recordés que nosaltres no hem fallat. Els qui han fallat són els polítics i els gerents. No han fet bé la seva feina, perquè si no, no seríem en aquesta situació.

—Va faltar previsió? El fet que la Xina no donés les dades reals, segons afirmen experts, ha complicat tot plegat?

—No ho sé, jo sóc infermera i sé el que sap tothom pels mitjans de comunicació. Suposo que la gent d'altres esferes tenia més informació, o això espero, però tampoc no sé quina informació tenien i, per tant, no puc saber si s'hauria pogut preveure millor. Crec que això serà una cosa que s'haurà d'analitzar *a posteriori*. Caldrà veure qui n'ha estat el responsable. Hi ha d'haver algú responsable que ara mateix tots els sanitaris ens hàgim de jugar el físic per garantir que els ciutadans tinguin l'atenció que mereixen.

—L'Ajuntament de Barcelona ofereix places a certs hotels perquè els metges que no puguin anar a casa hi vagin a descansar...

—Sí, he rebut la proposta al correu electrònic corporatiu. Però no és una opció per a tothom, sinó que has de complir uns requisits. Com que jo no ho volia fer, no m'he interessat més per saber com s'havia de gestionar exactament. I encara que agraeixo tenir aquesta opció, penso que el que s'hauria de fer és garantir que treballem de manera prou segura perquè després puguem tornar a casa amb la tranquil·litat que no ens emportem el virus amb nosaltres. Cal que hi hagi prou EPI per a tenir aquesta tranquil·litat.

—Cada dia a les vuit del vespre la gent surt als balcons a aplaudir-vos, com a mostra de reconeixement. Espereu que un cop s'acabi tot això aquest reconeixement es transformi en altres coses?

—Sí, és clar. Sense anar més lluny, jo no vull que el meu nom surti en aquesta entrevista perquè no tinc una plaça fixa i em fa por que tot plegat tingui

ACN

represàlies. Fa anys que sóc infermera i tot i això treballo amb unes condicions laborals dolentes. Encadenen contractes temporals, no em puc planificar la vida, no tinc dret a vacances... Totes aquestes coses continuaran quan hagi passat la crisi del coronavirus. És més, potser hi haurà una crisi econòmica, i qui ens diu que no tornarà a haver-hi retallades en sanitat? I això perjudicarà tota aquesta gent que dona la cara dia a dia als hospitals. Cal que la gent no oblidí què fem. Cal que quan exigim millores en les nostres condicions laborals recordin què fem per ells aquests mesos.

—Cal invertir més en sanitat?

—Per descomptat. I també cal reconèixer l'especialització en infermeria. Per exemple, sí que hi ha màsters d'infermeria de crítics, però no és una especialitat com a tal. Sembla que qualsevol infermera pugui anar a crítics i saber-se desenvolupar bé amb un pacient crític, però no és així. Has de tenir uns coneixements que no s'adquireixen tan de pressa. Hauríem de tenir més gent formada.

—Però això que vivim tampoc és una condició normal...

—No, certament. Ningú no s'hauria pogut pensar mai que hi hauria aquesta demanda de crítics. Crec que és normal que tot plegat ens hagi agafat una mica desprevinguts. Ningú no s'havia imaginat una situació com aquesta. Encara que s'hi haguessin posat al gener, no hauríem arribat a temps de formar tanta gent. I segurament, en l'àmbit de recursos humans no s'hauria pogut prevenir, però en altres sí.

—Els hospitals han d'estar preparats per a un possible segon brot?

—Caldrà estar preparats, ara més que mai. Espero que després d'això se n'apregui i es prenguin mesures. Sincerament, no voldria ser al lloc de la persona que ha de decidir quines mesures es prendran, però ens hem de preparar perquè si torna a passar, no ens torni a enganxar desprevinguts. Ara anem improvisant. Els sanitaris ho fem tan bé com podem, no per heroïtat ni per orgull, sinó perquè som professionals.

Però de cara a una possible segona onada del mateix virus o una altra pandèmia, hem d'estar millor preparats. Ara sabem que això pot passar i no és ciència-ficció.

—Una de les coses que ha sorprès és que s'havia dit que aquesta malaltia afectava sobretot la gent gran, però no és ben bé així, oi?

—A l'UCI hi ha molta gent jove. Sóc jove i el que veig no em tranquil·litza. Tinc pacients que són més joves que jo. Això fa por, perquè et fa adonar que nosaltres també podem acabar allà. I si jo acabo a l'UCI i anem caient tot el personal sanitari... A nosaltres qui ens cuidarà?

—Intentant mirar-ne la part positiva. Aquests dies hem vist moltes imatges de metges i infermers celebrant que un pacient sortia de l'UCI.

—Sí, fa molta il·lusió. Però no és nou. Normalment, ja ens passa, als treballadors de l'UCI. És una experiència que vivim, quan ingressa un pacient en estat molt greu i al cap d'uns dies o unes setmanes se'n va havent-se recuperat. Sempre és una alegria molt gran. És una

sensació única que no et pot donar cap altra feina. Això és el que ens fa continuar endavant. I ara, que veiem tants pacients que estan tan malament, quan marxa algú amb bona salut fa molta il·lusió. A més, és gent que està sola i només ens té a nosaltres perquè no pot veure ningú més. Tot plegat fa que sigui especial.

—Aquesta pandèmia ens posa a prova de moltes maneres. El fet que els malalts estiguin aïllats i sense contacte amb la família ho deu dificultar tot encara més.

—No em puc imaginar ser allà despert, sabent que estàs malament i sense poder parlar amb ningú dels qui estimes. A més, hi ha gent a l'UCI que veu que la gent al seu voltant està pitjor que ells. Potser veus algú que ha ingressat igual que tu i al cap d'una estona ja està intubat i l'han hagut de pronar (posar bocaterrosa). Aquesta gent ha de pensar, obligatòriament, que tot allò que veuen els pot passar a ells.

—Deu fer molta por...

—Veiem pacients molt espantats. Si fos en la seva situació, jo tindria molta por. S'han de sentir molt sols. I malgrat tot,

es queixen poquíssim perquè ens veuen desbordats amb els altres pacients que estan més crítics que ells. Els hem d'agrar que siguin tan col·laboradors. Els qui estan deserts i ens poden tossir, els demanem que es posin una màscara quirúrgica per protegir-nos. I malgrat que ha de ser molt complicat ser allà, sempre ens ajuden a fer-ho més fàcil. A vegades no els podem dedicar tot el temps que voldríem. Per això, crec que els hem d'agrar i valorar tot l'esforç que fan ells també.

—Ara la comunicació que teniu amb els familiars dels pacients ha canviat, oi?

—Cadascú s'expressa a la seva manera i un mateix pronòstic es pot explicar de maneres molt diferents. A la nostra unitat s'ha decidit que sigui l'equip mèdic qui doni la informació. Tot i això, la gent truca igualment per demanar informació i nosaltres els hem de dir que no els la podem donar. De vegades és gent que té més d'un familiar ingressat, que no en saben res, que ells mateixos estan sols a casa sense rebre ningú i tampoc es troben bé... És gent que té por d'acabar també a l'hospital. En aquesta situació, és molt difícil dir a la gent que no li podem facilitar la informació que demana, però ho hem de fer. Tot i això, els intentem escoltar i entendre. Cal ser conscients que les famílies a casa estan molt espantades. És una situació molt difícil per a tothom.

—Si creieu que m'he deixat alguna qüestió important a tractar...

—És molt important que la gent prengui consciència que els polítics ens enganxen i això ha de tenir conseqüències. I algú haurà de pagar la responsabilitat de tot plegat. Espero que la gent ens faci costat quan exigim responsabilitats i demanem millores en les nostres condicions laborals. Ah! I sobretot, si us plau, que la gent es quedi a casa. Que surti el mínim possible. Això és el que poden fer per facilitar-nos la feina i per evitar més ingressos. Si la gent s'encomana menys, hi haurà menys gent que necessitarà venir a l'hospital. ■■

ALBERT SALAMÉ

L'ANC i Òmnium muten per combatre el coronavirus

Covid-19 Les entitats cíviques independentistes fixen com a prioritat per als mesos vinents la lluita contra la pandèmia arran de la ineficàcia de l'estat espanyol

REDACCIÓ

La pandèmia obliga l'independentisme cívica a reorientar les seves prioritats. Amb els carrers buits i la gent confinada a casa, les mobilitzacions hauran d'esperar o s'hauran de promoure per les xarxes. Sense deixar de treballar per la independència, el coronavirus 2019 ha irromput en l'agenda de l'Assemblea Nacional Catalana i d'Òmnium Cultural, i les entitats han optat per reprogramar les activitats per convertir-se en un instrument útil en la lluita contra la pandèmia, contribuint en la distribució de material que escasseja i, fins i tot, facilitant assistència psicològica a qui ho necessiti. La pandèmia és un problema de país, d'un país que no té

tots els instruments necessaris per a lluitar-hi, i per això la societat civil, una vegada més, s'ha posat a treballar.

La primera cosa que ha fet Òmnium ha estat traslladar la campanya per l'amnistia dels presos i la defensa dels drets civils a la xarxa perquè es pugui seguir pel seu canal de Youtube. En aquest canal retransmeten les xerrades sobre drets civils, que normalment moderen Xavier Antich, Marcel Mauri i Iolanda Fresnillo, amb convidats especialistes sobre la qüestió, com els doctors Bonaventura Clotet, Antoni Trilla i Jaume Padrós, aquest darrer, president del Col·legi de Metges i una de les persones que ha entès amb més encert el paper de la societat civil en aquesta crisi: informar amb precisió i no fer alarmisme.

L'ANC té una sectorial de psicòlegs que es va posar a disposició, primer, dels malalts del coronavirus 2019, i que ara s'ha ampliat a tothom que ho necessiti, sigui soci de l'entitat o no

L'anàlisi que fa Òmnium és que l'estat espanyol respon amb eines del segle XIX a una pandèmia del segle XXI. Quan s'opta per militaritzar o centralitzar no es respon bé als desafiaments sanitaris de la societat catalana i Òmnium vol contraposar l'encarcament de l'estat espanyol amb l'agilitat de la societat civil. I ho fa amb dues campanyes. La primera, anomenada 'Esprint solidari', recull diners per a quatre projectes: la investigació que encapçala el doctor Bonaventura Clotet, la que es fa a l'Hospital Cínic, el Banc dels Aliments i, en quart lloc, per al Col·legi de Metges. La campanya va començar el dilluns 30 de març i acabarà el 15 d'abril. Òmnium posa un euro per cada euro recollit en donacions, fins a 100.000. Ahir ja havien recaptat més de 300.000 euros, dels 400.000 que s'havien marcat com a objectiu inicial i que se superaran aviat.

Per una entitat amb 180.000 socis, l'objectiu és assolible. Tot això es fa sense deixar de denunciar la presó injusta que pateix el seu president, Jordi Cuixart, i la resta de presos polítics, una situació que s'ha agreujat aquesta setmana, quan els han negat de passar el confinament a casa. L'ame-

naça del Tribunal Suprem a les juntes de tractament de les presons va tenir efecte i Cuixart, que havia recuperat la seva empresa, haurà de continuar el confinament a la presó. Dilluns, Òmnium presentarà una nova campanya per a potenciar la capacitat autoorganitzativa de la societat catalana i les xarxes de solidaritat, per actuar allà on l'estat espanyol no arriba.

L'Assemblea Nacional Catalana (ANC) també ha reprogramat totes les activitats per convertir la seva xarxa civil en un instrument de lluita contra la pandèmia. L'objectiu de l'ANC és elaborar un milió de màscares per fer-les arribar a la gent que no en té. Són màscares autoconfeccionables, amb la tela i les gomes, i els ingressos obtinguts es donaran als hospitals. La venda va per dos circuits. D'una banda, la cadena de supermercats Bon Preu. Aquesta setmana ja s'hi han exhaurit les màscares, però fonts de l'Assemblea garanteixen que dilluns tornarà a haver-n'hi.

La segona via de distribució són les territorials que l'ANC té arreu del país. En aquest cas, des de la seu central es fa arribar el material a la territorial, on s'encarreguen de cosir-les i, un cop fetes, pac-

ten amb l'ajuntament de cada municipi el lloc on es lliuraran. Es fa de manera gratuïta, però si un consistori vol fer un donatiu voluntari, aquest també va als hospitals. Un dels problemes amb què s'ha trobat l'ANC és que costa trobar tela per a les màscares, perquè ha de ser material hidròfug. Actualment, tenen tela per a fer 650.000 màscares, tot i que esperen trobar-ne més els dies vinents.

Però una crisi no s'afronta amb material i prou, sinó que també cal assistència psicològica. L'ANC té una sectorial de psicòlegs que es va posar a disposició, primer, dels malalts del coronavirus 2019, i que ara s'ha ampliat a tothom que ho necessiti, sigui soci de l'entitat o no. El servei és obert de nou del matí a nou del vespre els set dies a la setmana i, de moment, el porten trenta psicòlegs que estan oberts a noves incorporacions. La logística de la seu nacional de l'ANC, a Barcelona, se centra aquests dies en aquests projectes, tot pendent de com evoluciona la pandèmia i mirant cap a l'horitzó amb esperança, perquè d'ací a uns mesos hi haurà la Diada i caldrà veure en quines condicions es pot commemorar. ■

7 DIES

{ La selecció de la setmana { 30 de març - 3 d'abril

Dilluns 30.

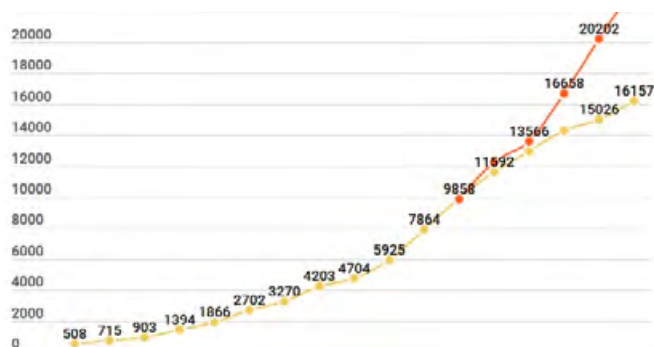
Joan Martínez Benazet: 'Primer cal salvar la pell: no pot haver-hi dubtes sobre si cal triar entre l'economia i la vida'

CEDIDA

Divendres 3.

Així és la lluita contra rellotge pels respiradors que han de salvar les UCI

CEDIDA

Dimecres 1.

Les primeres dades que indiquen un alentiment de la Covid-19

vw

ENRIC BADOSA

‘El nostre perjudici serà el benefici de moltes espècies’

Entrevista al biòleg, ornitòleg i professor, que recomana d'aprofitar el temps del confinament per a l'observació dels animals

CRÉDIT: NOM COGNOM

CLARA ARDÉVOL MALLOL

Enric Badosa és biòleg, ornitòleg, professor i membre de l'Institut Català d'Ornitologia. El confinament li ha donat l'oportunitat de dedicar més hores a una de les seves passions: l'observació d'espècies animals des del terrat de casa seva, a Arenys de Mar. No és l'únic que fa albiraments aquests dies. A la xarxa circulen molts vídeos on es poden veure dofins saltant prop de la costa del Maresme, grups de porcs senglars passejant pels nuclis urbans i ocells cantant al centre de Barcelona. La situació excepcional que viu el món arran de la crisi del coronavirus ha dut, per una banda, una aturada de gran part de l'activitat humana, que ha deixat espai als animals; i, per una altra, més temps per a mirar, escoltar i valorar la natura. En parlem amb Badosa, que diu que, quan es torni a la 'normalitat', caldrà reflexionar sobre la nostra relació amb el medi.

—Aquests dies de confinament han crescut els albiraments d'ocells, dofins i animals de tota mena. Realment, hi ha hagut un canvi en el comportament dels animals o bé la natura sempre hi és i ara ens hem aturat a observar-la?

—Una mica de tot. La fauna que es veu aquests dies no ha sortit del no-res. Espècies com els dofins, els cabirols i els porcs senglars no es poden multiplicar en tres setmanes. Hi són sempre, però ara han tingut canvis de comportament. Amb els carrers buits, hi ha espècies que s'atreveixen a fer coses que abans no feien. A Arenys de Mar van passar set porcs senglars pel mig de la riera la setmana passada. En un dia ple de cotxes no ho haurien fet... L'altra cosa és que el fet d'estar aturats i recollits fa que ens fixem en coses que abans no vèiem i per això és possible que en vegem més que en una situació normal, amb els horaris de feina i les obligacions.

—Aquest esclat de natura ens demostra, en part, què representem per als animals.

El coronavirus demostra que hi ha un problema de superpoblació humana

Com que són moments de molt de tedi, a vegades mirar per la finestra ens pot fer veure coses en què no ens havíem fixat mai

—És evident que l'activitat humana no és compatible amb moltes espècies. Hi ha estudis que demostren que quan la freqüentació humana és molt gran, algunes espècies es tornen nocturnes. És el cas de les guineus i els toixons, molt comuns aquí. En canvi, en llocs on la població és molt baixa, aquestes espècies poden ser diürnes. Eviten el contacte amb els humans i, per tant, si sortim aprofiten l'espai que deixem. El coronavirus demostra que hi ha un problema de superpoblació humana.

—Com dèieu, un dels animals que ha guanyat terreny aquests dies és el porc senglar. Això pot ser problemàtic?

—Les incursions dels porcs senglars a la part alta de Barcelona, per exemple, van començar fa temps, però aquests dies de confinament fins i tot han baixat a la plaça de Francesc Macià. Pot significar un problema del punt de vista humà: més risc d'accidents de trànsit, problemes de salubritat si estripen les bosses d'escombraries... Però és evident que els humans som un problema per als porcs senglars. És una espècie en creixement perquè el seu hàbitat forestal a Catalunya augmenta i també perquè no té depredadors naturals que el regulin. Eren els llops i els caçadors, però la mitjana d'edat actual dels caçadors passa de seixanta anys... És una espècie clarament en expansió, però ja ho era abans del confinament. Quan acabi és possible que retornin a fer allò que feien.

—També s'han vist dofins al Maresme.

—Hi ha molts factors que ho poden explicar. El primer és que aquest fenomen ja passava abans del confinament. A la costa del Maresme i la Selva el dofí mular, que viu arreu del món en mars temperats, és una espècie que havia tingut una regressió fortíssima a final del segle XIX i principi del XX. Eren animals molt perseguits. Tenim una imatge del dofí com un animal molt bonic, però fins als anys cinquanta era el dimoni per als pescadors perquè abans les xarxes de pesca eren de cotó i aquests animals les trencaven i es menjaven els peixos.

Per això els mataven i fins i tot se'n comercialitzava la carn. Als setanta es va fer una llei que els va considerar espècie protegida i el concepte va canviar. Ara les xarxes són de niló i els pescadors ja no tenen aquest problema, ja no veuen els dofins com una mena de llop. A més, les polítiques europees de la gestió de la pesca han afavorit el desballestament dels vaixells de pesca. Les flotes d'arrossegament i pesca en general s'han reduït els últims vint anys. Això fa que aquestes espècies augmentin lleugerament i se'n puguin fer cada vegada més albiments. Aquests últims dies se n'han fet a la Selva, l'Empordà, el Maresme...

—Hi ha més factors que ho expliquin?

—També que el mar era com un plat, molt pla. Així és més fàcil de veure'ls. I perquè hi ha molta gent confinada que mirem el mar. Diuen que fins i tot s'han vist balenes a la zona de Tarragona. A l'abril hi ha una migració de les balenes que passa per la costa ibèrica fins al golf de Lleó. Vénen de països com ara el Marroc i Algèria. Han parit les cries i ara puguen a alimentar-se. Si aquests dies fa bon temps, la gent que mira al mar segur que veurà alguna bufada de balenes.

—Expliqueu que el temporal Glòria també hi ha influït, en aquests albiments.

—Sí, el mar és molt més enriquit perquè el fet que hagi plogut tant i que rius com la Tordera o el Ter hagin baixat molt sediment ha fet que el mar tingui molts nutrients. Per tant, hi ha un gran aflo-rament de plàncton, que és menjat pel zooplàncton, que és menjat pels peixos com les anxoves o les sardines, que són els aliments dels dofins i les balenes. Segurament per aquest factor els dofins vénen cap a la costa, perquè no tenen tant aliment com alguns altres anys. També es veuen molts ocells marins a prop de costa i això vol dir que hi ha menjar.

—Com a biòleg i ornitòleg, dediqueu molt de temps a l'observació d'espècies, i més aquests dies. Quines espècies heu pogut veure de casa estant?

—Tinc la sort que sóc a segona línia de mar i faig anar un telescopi terrestre, que es fa servir per a mirar ocells. Miro de passar una hora diària o dues al terrat, mirant a mar. És una època molt bona per a la migració dels ocells marins: mascarells, baldrigues (mediterrànies, balears i cendroses) o xatracs (becllargs i comuns). De gavines, en veiem unes quantes espècies. Ara migra la gavina menuda, una espècie molt petita que va en grups de vint o trenta, seguint les tonyines i menjant allò que no poden capturar. També es veuen més espècies de gavines, com ara el gavià argentat i la gavina corsa. I paràsits, que són ocells que crien a la tundra i que es dediquen a robar el peix d'uns altres ocells marins. També he vist dofins davant de casa...

—Què li recomanaríeu, a algú que vulgui aprofitar el confinament per a iniciar-se en aquest món?

—Inscriure's als cursos en línia d'identificació d'ocells que organitza l'Institut Català d'Ornitologia. Són gratuïts i hi ha un projecte que es diu 'Curs d'ocells des de la finestra'. En sóc professor i expliquem quines són les espècies més comunes que podem veure als nuclis urbans. L'altre consell seria seguir *Confinats* a les xarxes. Cada dia expliquen una cosa diferent sobre el tema. És una idea que van impulsar dos ornitòlegs gironins: Toni Llobet i Ponç Feliu. A Instagram han decidit d'animar a mirar els ocells des del balcó o el terrat. Cada dia fan un petit episodi explicant coses diferents i hi participen unes dues-centes persones. Com que són moments de molt de tedi, a vegades mirar per la finestra ens pot fer veure coses en què no ens havíem fixat mai. Hi ha gent que observa els rat-penats, amb enregistraments d'ultrasons. Sobre això, el Museu de Granollers té alguns projectes que es poden consultar.

—Des d'un petit pis al centre de la ciutat es pot fer observació d'espècies?

—Sí, és clar! Evidentment no és igual un pis de l'Eixample o d'Horta-Guinardó que una casa de pagès fora de la

Puput a la rambla de la Via Júlia de Barcelona. ALBERT SALAMÉ

ciutat, però aquests dies, al centre de Barcelona s'han arribat a veure ocells rapinyaires, cigonyes... És qüestió de mirar cap amunt tant com sigui possible. Si més no, s'hi veuran pardals, tórtors, estornells i alguna altra espècie comuna urbana. És probable que la immensa majoria de la població no hagi vist mai un pardal de prop. Si es tenen prismàtics o un aparell òptic, millor.

—Què podem fer per conservar aquesta relació d'harmonia amb la natura quan s'acabi el confinament?

—Una de les reflexions que es faran després de tot això és que el nostre perjudici serà el benefici de moltes espècies. La cosa normal és la inversa. El món ja no tornarà a ser mai més com era i haurem de fer reflexions com aquesta. El pro-

blema que tenen moltes espècies en regressió és la freqüentació humana en els seus hàbitats. És el cas d'espècies com la perdiu blanca, que malviuen al Pirineu, on la gent va a fer de tot: parapent, escalada, buscar bolets... Entenc que després del confinament les prioritats no seran aquestes, però estaria bé intentar que tot això que s'ha regenerat es conservés. Potser s'hauran de reduir activitats que havíem fet fins ara. A escala internacional no ens hem posat d'acord per a aturar el canvi climàtic, però, en canvi, hem aturat completament el món per un virus. Potser hauríem de dissenyar una societat que pogués aturar-se una vegada l'any. Per què no fem vacances de transports un mes cada any? Milloraria la qualitat de l'aire i de la vida en general. ■

Així és la lluita contra rellotge pels respiradors que han de salvar les UCI

Covid-19 Diverses empreses a banda de SEAT han superat les fases més dures de l'assaig clínic i esperen l'homologació final per a produir-los immediatament

ODEI A.-ETXEARTE

Són l'excepció de la norma en plena aturada generalitzada de l'activitat productiva per l'estat d'alarma, enmig de l'incert confinament. Hi ha equips que fa dies que no dormen per produir respiradors contra rellotge, amb totes les garanties i l'homologació, que han d'alleujar la saturació de les UCI, i els esforços estan a punt de donar fruits. Hi ha unes quantes empreses del país que han superat les fases més complexes dels assaigs clínics necessaris, seguint els passos que exigeix l'Agència Espanyola del Medicament i Productes Sanitaris (AEMPS) en cada part del procés. Ara estan pendents de rebre l'autorització definitiva per a emprendre la fabricació de màquines que puguin fer les funcions dels ventiladors mecànics invasius quan els aparells convencionals siguin insuficients per a atendre els pacients que necessiten respiració automatitzada per a sobreviure a la Covid-19.

Així que els respiradors d'aquestes empreses tinguin el vist-i-plau, arribaran a les UCI dels hospitals en qüestió d'hores d'acord amb els criteris que estableixi el Servei

Assaig clínic a Can Ruti amb un porc del respirador 'Respira' de GPA Innova. CEDIDA

Català de la Salut. Són els respiradors Leitati i OxyGEN (que esperaven l'últim beneplàcit, després de fer les proves requerides amb pacients) i de quatre models més impulsats per les empreses GPA Innova, Gas N2, Qevtech i Noel Alimentària, que han validat els ventiladors en proves amb animals i havien d'enllestir la documentació per a avançar cap al darrer estadi del procés, segons que han confirmat a VilaWeb fonts de l'Agència de

Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya. Malgrat que a les xarxes socials es va fer viral un missatge d'Albert Boix, del grup Noel, que criticava les dificultats per a impulsar aquests projectes, la producció de respiradors no s'ha frenat, tot i la complexitat evident per a homologar uns aparells dels quals pot dependre la vida de molts malalts de Covid-19.

Un d'aquests aparells el fabricarà SEAT, amb una producció de tres-centes unitats

diàries. Ho va anunciar ahir el ministre de Salut, Salvador Illa, tot i que el model encara no tenia l'homologació final. El tipus de respirador que produirà l'empresa, que ahir al matí va denunciar que havia hagut d'aturar la producció per falta de l'autorització, és l'anomenat OxyGEN. Ha estat dissenyat per l'empresa Protofy.xyz i desenvolupat en col·laboració amb els hospitals Clínic de Barcelona i Germans Trias i Pujol i

la Universitat de Barcelona. Després de fer-se pública la denúncia a La Vanguardia, Illa va moure fitxa, cosa que va ser interpretada per algunes fonts consultades per VilaWeb com un moviment de SEAT per a situar-se comercialment al capdavant de la cursa a l'estat espanyol. El mateix diari avançava a la tarda que SEAT reprendria la producció a la nit amb l'aval de l'AEMPS, tot i que els faltava un certificat important, el d'electromagnetisme, que garanteix que la màquina és compatible i no interfereix amb la resta d'aparells que hi ha a les UCI. Segons Illa, també en començarà a produir una altra fàbrica situada a Móstoles, a prop de Madrid.

SEAT a banda, hi ha més empreses a Catalunya a la fase final del procés. El respirador Leitat 1, per exemple, parteix d'una aliança entre el Consorci de la Zona Franca, HP, Leitat (Tecnio) i l'Hospital Parc Taulí

de Sabadell. Segons fonts de Leitat, ahir a la tarda havien de començar les proves amb un pacient, amb la previsió que continuarien avui amb cinc pacients més, en el darrer pas per a la validació definitiva i l'arribada als hospitals. No gaire lluny de l'estadi de desenvolupament d'aquest projecte, hi ha més companyies. És el cas de GPA Innova, que ha abocat el seu coneixement en la creació de maquinària que ha de polir metalls per a desenvolupar un respirador per als pacients més crítics que també podria arribar aviat als hospitals; i de Gas N2, que ha aplicat el bagatge el món dels gasos per a idear un altre model de ventilador mecànic invasiu, també en procés d'assaig clínic i que podria usar-se aviat a les UCI. Aquestes dues empreses formen part del reduït grup que treballa (igual com el projecte de Prototyf.xyz i SEAT) amb el suport científic de l'Hospital Clínic, l'Hospital

i Institut de Recerca Germans Trias i Pujol i la Facultat de Medicina i Ciències de la Salut de la Universitat de Barcelona per a elaborar nous models de respiradors d'emergència que es puguin produir industrialment amb facilitat.

Arribats a aquest punt, ja falten molt pocs passos perquè aquests respiradors es puguin produir en gran quantitat i arribar als hospitals per a donar oxigen a les UCI.

Tres dies sense dormir pel programari d'un respirador

Tot va començar amb un impuls. Pau Sarsanedas, director general, fundador i propietari majoritari de GPA Innova, va veure fa poc més d'una setmana algunes notícies sobre la producció de respiradors i es va activar de seguida. 'Vaig enviar un correu electrònic a tots els components de l'equip i vaig organitzar una enginyeria d'urgència', diu. En molt poc temps, van

crear un model de ventilador mecànic invasiu per a les UCI, que es pot produir industrialment i que parteix de la seva tecnologia única per a polir metalls. És una tecnologia que fins ara havien aplicat a l'àmbit mèdic (pròtesis de genoll, implants mèdics de titani o per al sector dental) i en l'aeronàutic i l'automoció. Ara mateix són a la part final dels assaigs clínics. Van estar uns quants dies treballant en la validació mecànica a l'Hospital Clínic, ara fan les proves amb animals (porcs) a l'hospital Germans Trias i Pujol (en concret, les proves es fan al Centre de Medicina Comparativa i Bioimatge de l'Institut de Recerca Germans Trias i Pujol) i esperen començar ben aviat les proves amb persones, que han de ser pacients més grans de setanta anys, i sota la supervisió de comitès ètics. Els hospitals han treballat conjuntament amb aquesta empresa per a desenvolupar el projecte en un temps de rècord. Mentrestant, esperen l'homologació final de l'AEMPS per a poder-ne produir industrialment.

Segons Sarsanedas, el seu respirador, que han anomenat Respira, és per als pacients molt greus, a les UCI: 'És invasiu, té components molt fiables i és molt senzill d'utilitzar perquè es maneja en una pantalla amb tots els paràmetres, molt fàcils i intuïtius. Això permetrà d'enviar-los molt ràpidament.' Dóna molt valor a la feina que han fet conjuntament amb els hospitals, com el Clínic. 'Ells ens han ajudat a ajustar la màquina, a ajustar el servomotor perquè fes les gràfiques

Un tècnic treballa en la fabricació de components per al respirador desenvolupat per la Zona Franca, HP i Leitat. EFE

El respirador de Gas N2 a l'Institut de Recerca Germans Trias i Pujol. CEDIDA

perfectes', diu. Sarsanedas confessa que han estat setant-dues hores sense dormir per a desenvolupar el programari amb la col·laboració d'un equip d'enginyers de Siemens.

GPA Innova és una companyia amb un personal molt jove, carregada d'enginyers, capaç de moure's amb rapidesa. 'Ens caracteritzem pel fet de dissenyar invents i maquinària nova en temps rècord per a clients molt importants', diu Sarsanedas, que esmenta Apple i Volkswagen. Segons ell, han crescut molt i han guanyat diversos premis,

a més de ser seleccionats per al programa europeu d'investigació i innovació Horizon 2020. 'Fa poc vam sortir al Financial Times com a sisena empresa d'Espanya amb més creixement percentual i la setanta-sisena d'Europa', explica. El coronavirus 2019 ho ha capgirat tot. Ara, s'han abocat amb els respiradors.

'És una situació excepcional i molt greu, i hi ha gent que ha decidit d'emprar les eines que tenim per fer màquines i coses molt complexes per fer respiradors. És una pena que tinguem tan poc temps', la-

menta Sarsanedas, que confia tenir molt aviat el vit-i-plau per a començar a produir-los. Calcula que en poden fabricar 1.500 en dues setmanes, amb l'ajut de proveïdors externs. I si la seva capacitat s'excedeix, i és legal i viable, estan disposats a cedir la producció a un tercer, tenint en compte que el programari és la clau del sistema. Per a avaluar l'abast de les xifres, dues dades. Fa pocs dies, la consellera de Salut, Alba Vergés, calculava que ara al Principat hi ha 1.700 llits d'UCI. Abans de l'emergència sanitària, entre els hospitals públics i els privats, n'hi havia 600.

L'assaig clínic amb porcs, acabat

L'empresa Gas N2 ha acabat amb èxit l'assaig clínic amb porcs del seu model de respirador, també a l'Hospital Germans Trias i Pujol, i espera de començar molt aviat les proves amb pacients. Fa dues setmanes que es van adonar que podien aplicar l'experiència sobre els gasos a idear un respirador. 'No-saltres fem generadors de nitrogen, d'oxigen, centrals de fred industrial i ara estem en un projecte de recuperació de diòxid de carboni de xemeneies. L'R+D és una part molt important de la nostra empresa perquè no volem fer allò que ja es fa al mercat i que hi ha empreses que han fet de fa moltíssims anys, sinó anar més enllà', explica Oriol Martínez, conseller delegat de Gas N2. El seu equip d'R+D va començar a treballar de seguida fins a enllestir un respirador que han anomenat DAR (Dispositiu Autònom de Respiració) i que també és un ventilador mecànic invasiu.

'Vèiem clar que volíem fer un respirador que no depenguéssim de parts mèdiques', diu. Aquesta és la clau dels aparells d'emergència que desenvolupen per suplir l'escassetat amb què es troben els hospitals en un moment en què el mercat mundial per a la compra de respiradors és d'accés molt difícil per la forta demanda provinent d'estats de tot el món que reaccionen al mateix temps i a corre-cuita arran de l'emergència pel coronavirus. 'Si hi hagués sensors mèdics podríem muntar respiradors normals. Hem buscat parts més industrials per a donar el mateix resultat', hi afegeix. Nombrosos centres i el Servei Català de la Salut els van ajudar a trobar el camí, perquè ells partien del seu coneixement industrial, però els faltava el mèdic. La setmana passada van fer la primera prova a l'Hospital Universitari Mútua de Terrassa i amb aquest primer contacte amb metges van introduir canvis a l'aparell, que finalment va entrar en els projectes seleccionats per a treballar amb el suport científic dels hospitals Clínic de Barcelona i Germans Trias i Pujol, i la Universitat de Barcelona, igual que GPA Innova i l'empresa Protofy.xyz. El fet d'entrar en col·laboració amb aquests hospitals i universitats, amb l'impuls del Servei Català de la Salut, va ser clau per a ells. 'El doctor Josep M. Nicolàs, el doctor Ramon Farré i tota la gent que ens ha donat suport tenen els equips que ens permeten de calibrar i gestionar tot això', diu Martínez.

Gas N2 creu que pot arribar a produir potencialment cent respiradors cada dia. 'Les administracions són prudents i

L'equip de GPA Innova a l'Hospital Clínic. La fotografia d'obertura d'aquest reportatge és de l'assaig clínic del respirador amb un porc. CEDIDA

crec que fan ben fet i encara no ens diuen exactament què necessitaran ni de quin equip. Nosaltres treballem amb aquesta hipòtesi. Estem preparats per a fer-ne 50 aquesta setmana si calgués, i a partir d'aquí podem escalar', diu. Martínez té la idea de recolzar-se en unes altres empreses perquè facin el muntatge bàsic i ells en farien la calibratge, la càrrega del programari i la prova de qualitat.

Però encara més: ahora, impulsen un altre projecte per a produir concentradors d'oxigen, preveient que també poden ser necessaris en la lluita contra la Covid-19. Són aparell que els pacients es podrien endur a casa i que els subministra altes concentracions d'oxigen. 'Aquest equip té el mateix funcionament que un generador d'oxigen dels que fem nosaltres', afegeix Martínez.

L'alerta d'un missatge d'àudio fet viral

Aquests últims dies i setmanes hi ha hagut una allau de

propostes d'empreses i enginyers per mirar de produir respiradors que alleugin el col·lapse de les UCI i esquivin la saturació del mercat mundial. Però només algunes d'aquestes iniciatives arribaran finalment a les unitats de cures intensives, malgrat els esforços dedicats. Per aconseguir el permís de l'Agència Espanyola del Medicament, els projectes han d'haver seguit un procés de validació complex i en col·laboració amb grups de recerca i hospitals que han treballat amb les empreses durant tot el procés, seguit de primera mà per l'Agència. Un missatge privat d'Albert Boix, del grup d'alimentació Noel, que segons el departament de Salut ha treballat en el disseny d'un respirador amb l'Hospital d'Olot, es va fer viral a les xarxes com un crit d'alerta pels entrebancs que Madrid posava per a autoritzar la producció dels ventiladors. En realitat, era un missatge privat que Boix va enviar a un

grup d'amics per WhatsApp per a explicar-los l'estat del seu projecte, però va acabar publicant-se a internet contra la seva voluntat i va desfermar opinions allunyades de la realitat de la cursa en què diverses empreses batallen per aconseguir l'homologació dels seus respiradors. Noel ha declinat de fer declaracions sobre l'àudio i ha insistit a dir que era de caràcter privat. De fet, el missatge partia de la valoració d'una reunió amb representants de l'AEMPS i d'una quarantena d'iniciatives de tot l'estat espanyol, i feia èmfasi en les dificultats que posava Madrid per a l'homologació dels equips, malgrat l'emergència sanitària.

Després de la difusió del missatge, dimecres a la nit l'AEMPS va fer un comunicat en què explicava que tenen l'obligació d'avaluar els projectes perquè es garanteixi la seguretat dels pacients i dels usuaris. Recordava que en tots els estats de la Unió Europea aquests productes han de te-

nir el distintiu CE per a ser comercialitzats. La urgència sanitària pel coronavirus ha fet que processos de validació que s'allarguen mesos o anys es vagin escurçant ara a poques setmanes i dies, però l'Agència Espanyola del Medicament insisteix que no pot validar equips que tinguin riscos per als pacients. Les dificultats per aconseguir la validació es van evidenciar en una reunió de més de dues hores que es va fer dilluns amb dues representants de l'AEMPS i persones implicades en dissenys de projectes de respiradors moderada per la plataforma AIRE (Ajuda Innovadora a la Respiració) que va ser enregistrada i difosa a Twitter. En aquesta reunió, un membre de l'Agència Espanyola va deixar clar que els projectes no obtindrien cap autorització CE convencional sinó que podien ser aprovats provisionalment en una investigació clínica. Amb contundència, també va aclarir als participants que els models de respiradors que no haguessin fet ja les proves amb animals i haguessin acreditat la compatibilitat electromagnètica amb la resta d'aparells que hi ha a les UCI, feien tard. D'aquesta manera insinuava que no serien a temps de ser validats ni d'arribar als hospitals. En el comunicat de dimecres, l'AEMPS assegurava que treballava en sis projectes que es trobaven en un estat 'força avançat'. Consultat per VilaWeb, el Ministeri de Sanitat espanyol no ha aclarit quins respiradors són. En qualsevol cas, la cursa, pel que fa a aquestes empreses catalanes, va molt avançada. ■

El govern espanyol ha anunciat ajuts per a pagar el lloguer mentre duri la crisi del coronavirus 2019. ACN

Coronavirus: qui i com pot demanar els ajuts per a pagar el lloguer?

Habitatge Guia sobre el decret del govern espanyol, que preveu un seguit de tràmits burocràtics feixucs per a acreditar una situació de vulnerabilitat econòmica

ROGER GRAELLS FONT

El govern espanyol ha anunciat ajuts per a pagar el lloguer mentre duri la crisi del coronavirus 2019. Fa poques setmanes que es van prendre mesures sobre habitatge, com ara la moratòria del pagament de les hipoteques per a les famílies vulnerables. Els llogaters s'han organitzat i han convocat fins i tot una vaga de pagament a partir d'ahir. Alhora, el Sindicat de Llogaters ha criticat les mesures del govern Sánchez.

El vice-president segon espanyol, Pablo Iglesias, va anunciar la suspensió dels desnonaments per l'impagament del lloguer i una pròrroga de mig any dels contractes en vigor. Aquesta mesura tindrà vigència d'avui fins dos mesos després d'haver-se acabat l'estat d'alarma, actualment vigent fins a l'11 d'abril, tot i que probablement es prolongarà almenys dues setmanes més.

Segons el decret publicat al BOE (pàgines 27.901-27.915), les moratòries per a pagar el lloguer poden demanar-se a partir d'avui mateix. Cal acre-

Pablo Iglesias va anunciar la suspensió dels desnonaments per l'impagament del lloguer i una pròrroga de mig any dels contractes en vigor

ditar una situació de vulnerabilitat econòmica i intentar arribar a acords amb els propietaris. Tanmateix, cal fer passos diferents si l'habitatge és d'un petit propietari o bé d'un gran tenidor o una empresa o entitat pública. Segons el govern espanyol, un 85% dels habitatges de lloguer corresponen a petits propietaris. Els fons d'inversió i els grans tenidors són els que posseeixen més de deu immobles urbans –sense incloure garatges ni trasters– o bé una persona física o jurídica que tingui una superfície construïda de més de 1.500 metres quadrats.

Es pot provar d'arribar a un acord amb el propietari de l'habitatge, bé per a ajustar la renda a la nova situació econòmica, bé per a ajornar-ne el pagament

El decret estableix que qui incompleixi alguns dels requisits i sol·liciti els ajuts econòmics per a pagar el lloguer serà responsable dels danys i perjudicis que pugui haver-hi

Com acreditar una situació de vulnerabilitat?

Cal aportar el certificat de desocupació, el llibre de família, el certificat d'empadronament, una nota simple del registre dels béns de la unitat familiar, la declaració de discapacitat o dependència (si escau) i, en el cas dels autònoms, el certificat del cessament d'activitat. També cal aportar una declaració de responsabilitat en què s'asseguri que es compleixen els requisits per a obtenir als ajuts.

Què puc fer si no tinc algun document?

Es pot substituir per una declaració responsable que expliqui els motius relacionats amb la crisi de la Covid-19 pels quals no es pot aportar tal o tal document. Una volta acabat l'estat d'alarma, es dona un mes de termini per a aportar els documents que no es facilitin ara.

Els dos supòsits de la vulnerabilitat econòmica

1. Situació de desocupació, ERTO o reducció de jornada per un motiu de cures, si és

un empresari, o bé més circumstàncies acreditades que impliquin una pèrdua important dels ingressos familiars. El conjunt d'ingressos de la unitat familiar del mes anterior no podrà superar els 1.613 euros, que és tres vegades la quantitat mensual de l'Indicador Públic de Renda d'Efectes Múltiples (IPREM), 537,84 euros.

—S'augmenta 0,1 per cada fill o persona més gran de seixanta-cinc anys a càrrec de la unitat familiar.

—Famílies monoparentals: s'augmenta 1,15 per fill a càrrec.

—Discapacitat superior al 33% d'un dels membres de la unitat familiar: s'augmenta quatre vegades l'IPREM.

—Si l'arrendador té una paràlisi cerebral, una malaltia mental o una discapacitat intel·lectual del 33% o superior, una discapacitat física o sensorial, un grau de discapacitat igual o superior al 65%, i en casos de malaltia greu que impedeixi de desenvolupar l'activitat laboral, l'IPREM s'augmentarà per cinc.

2. En el cas que la renda i les despeses i subministraments bàsics –aigua, llum, gas, gasoli, telecomunicacions fixa i mòbil i contribucions a la comunitat– siguin iguals o superiors al 35% dels ingressos nets que tinguin tots els membres de la unitat familiar.

Acord o desacord amb el propietari: què s'hi pot fer?

Es pot provar d'arribar a un acord amb el propietari de l'habitatge, bé per a ajustar la renda a la nova situació econòmica, bé per a ajornar-ne el pagament. El propietari ha de respondre i avalar les condicions i el fraccionament del deute que s'accepta, o bé per a proposar alternatives. Si no, el llogater comunicarà en un termini de set dies laborables l'opció a la qual s'aculli.

Si no hi ha acord:

—Si és un petit propietari: es pot sol·licitar un crèdit ICO finalista per a sis mesos –exclusivament per a sufragar la renda del lloguer– a l'entitat bancària que determini el

consell de ministres espanyol. No hi haurà interessos i es podrà retornar en un termini de deu anys. Si no es pogués pagar, es podria demanar un ajut al pla estatal d'habitatge a cada comunitat autònoma, que preveu ajuts fins a 900 euros mensuals. També s'hi poden acollir els llogaters de grans propietaris.

—Si és un gran tenidor, el llogater pot optar per pagar el 50% de la renda durant quatre mesos. La quantitat que no es pagui en aquest període es podrà prorratejar en un termini de tres anys, sempre dins la vigència del contracte i les pròrrogues corresponents.

Possible sanció

El decret estableix que qui incompleixi alguns dels requisits i sol·liciti els ajuts econòmics per a pagar el lloguer serà responsable dels danys i perjudicis que pugui haver-hi, com també de les despeses que es puguin originar per l'aplicació de les mesures previstes al decret. L'import no serà inferior al benefici obtingut il·legítimament. ■

MARTA TAFALLA

‘Si només reaccionem quan el problema ja el tenim al damunt, malament’

La filòsofa alerta que el maltractament als animals té unes implicacions sanitàries i és un focus de malalties infeccioses

ANNA ZAERA

La pandèmia del coronavirus no és una crisi que surt del no-res. Els ecologistes fa anys que alerten que, si no prenem mesures serioses, ens encaminem vers la catàstrofe ecològica. Aquest col·lapse té moltes cares. Del canvi climàtic, que pot arribar a desertitzar moltes terres actualment poblades; la contaminació dels rius i els mars o també aquests virus que s'estenen pel planeta i posen en risc la salut de milions de persones. Marta Tafalla (Barcelona, 1972), doctora en Filosofia i professora a la Universitat Autònoma de Barcelona, ha dedicat bona part de la seva carrera a estudiar la relació que tenim amb la naturalesa i els altres animals. Acaba de publicar *Ecoanimal*, una estètica plurisensorial, ecologista y animalista (Plaza y Valdés Editores), un assaig en què alerta de la catàstrofe que significa continuar destruint la biosfera i tractar l'entorn i els animals com a mercaderies. Hem parlat amb ella quan fa dues setmanes que vivim confinats.

—Es parla de crisi sanitària. És una crisi també ecològica i social?

—El problema bàsic és que els éssers humans ens dediquem d'una manera terrible a maltractar les altres espècies i degradar ecosistemes. Anem fent malbé el teixit de vida que és la biosfera. Això ho fem, en certa manera, perquè en les societats industrials tenim aquesta cosmovisió que nosaltres estem per damunt de tot. Pensem que els altres éssers vius són instruments que podem utilitzar com vulguem.

—La biosfera troba mecanismes per a rebel·lar-se.

—Nosaltres pensem que, passi què passi a la natura, a nosaltres no ens afecta. Aquest mal, un cicle rere un altre, torna sobre nosaltres. Som un animal ecodependent que depèn de la biosfera absolutament per tot. Per respirar, per beure aigua neta, per menjar, per tenir materials amb què fabricar coses. Això

Tota aquesta pressió que es fa sobre els animals salvatges al final torna contra nosaltres

La por més gran és que s'ajuntin molts dels problemes que tenim i no els puguem gestionar

ens passa amb el canvi climàtic i amb aquesta pandèmia.

—**L'origen del coronavirus té a veure amb el maltractament animal.**

—Sí. L'origen del virus són aquests mercats d'animals vius que hi ha a la Xina però també en més països asiàtics. Els caçadors hi porten animals que acaben de caçar. Molt sovint vius, ferits o moribunds. Rèptils, amfibis, ocells, petits mamífers, micos o peixos. Aquests animals els amunteguen. Sovint s'hi estan hores o dies, sagnant, pixant i fent tots els excrements els uns a sobre dels altres. Si t'ho mires d'un punt de vista ètic és d'una crueltat extrema, però si t'ho mires d'un punt de vista higiènic és una fàbrica de patògens.

—**Mercats sense mesures sanitàries.**

—Els científics han avisat molt sovint que aquests mercats són molt peril·losos. De fet, fa uns quants anys a la Xina ja va sortir un virus molt similar a aquest i fa molt de temps que se sap que aquest maltractament brutal als animals també té unes implicacions sanitàries i és un focus de malalties infeccioses. A més, també hem de pensar que malalties com la sida o l'Ebola també han sortit de menjar animals salvatges. Tota aquesta pressió que es fa sobre els animals salvatges al final torna contra nosaltres.

—**Els humans cada vegada prenem més espai a la natura.**

—Els humans cada vegada ens reproduïm més. La nostra població i les nostres ciutats no paren de créixer i alhora necessitem més camps de cultiu i més terreny. Cada vegada anem envaint més els ecosistemes naturals. Talem boscos i fem plantacions de monocultius. Així anem debilitant els ecosistemes i fem una pressió enorme sobre els animals salvatges.

—**Fa quinze dies que va començar a casa nostra la crisi del coronavirus. Seguim les xifres de contagiats i de morts però encara no hem pogut fer un diagnòstic**

clar de per què hem arribat a una situació tan dramàtica.

—Jo crec que el pitjor d'aquesta crisi és que no es parla clarament de les causes. És veritat que en moments d'urgència el primer és atendre els malalts i intentar disminuir els contagis, però també és molt important d'explicar a la ciutadania d'on surt aquesta pandèmia i sobretot explicar que, si no canviem d'actitud, n'hi haurà més. Igual que va sortir la sida i l'Ebola, si no en mirem les causes, rere aquesta pandèmia en vindrà una altra.

—**Hi reaccionem tard.**

—Molt. Des dels anys seixanta i setanta ja tenim molta informació que ens diu que aquesta forma de vida que hem construït les societats industrials és molt peril·losa. No hem estat capaços de canviar les nostres formes de vida, ni d'habitar el planeta d'una manera més sensata. En realitat, hem empitjorat a partir d'aleshores. Sap greu d'espantar la gent, però no sabem com és de peril·losa la situació en què ens trobem.

—**Com és?**

—La por més gran és que s'ajuntin molts dels problemes que tenim, —el canvi climàtic accelerat, problemes de contaminació, problemes de sequera o aquestes pandèmies— i no els puguem gestionar.

—**Aquests dies els índexs de contaminació a les ciutats grans han baixat radicalment. Ha estat un decreixement forçat. Creieu que es podrà mantenir?**

—El problema és que el decreixement l'hauríem de fer de manera urgent però sensata. Aquests dies veiem que aquesta aturada afecta de manera diferent les persones en funció de la seva classe social. Les famílies més benestants podran resistir millor la crisi que les més empobrides. Per tant, a l'hora d'organitzar un decreixement, hauríem de tenir molt en compte que els que més han de decreixen són els que més tenen. A més, els qui fan les feines més fonamentals —les que netegen, els qui venen els aliments o els

transportistes— sovint tenen les condicions de treball més precàries.

—**Creieu que serem capaços de fer aquest aprenentatge?**

—Una de les meves pors és que, si superem aquesta pandèmia, tornem a llançar-nos a la forma de vida anterior, al consumisme absolutament embogit. La por que tenen molts experts és que, si no comencem a decreixer de manera organitzada, la natura ens hi obligarà. I amb la natura no et pots asseure a negociar. No li pots dir 'doni'm un mes més, que m'ho penso.' Una de les coses que més espanten del canvi climàtic són les collites. Si ens quedem sense collites, molts de nosaltres morirem de gana. I els científics ens diuen que d'aquí a trenta anys tot el sud d'Espanya serà desert. Si només hi reaccionem quan el problema ja el tenim al damunt, malament. I això ha passat amb aquesta pandèmia.

—**Aquests dies experimentem amb una altra gestió del temps. Treball a casa, menys consum. Creieu que això pot ajudar en aquest canvi de marc mental?**

—Hi ha una filòsofa que a mi m'agrada molt, que es diu Carmen Velayos, que explica que una de les raons que hi ha darrere d'una societat tan destructiva és la manera com entenem la felicitat. Una manera de pensar societats millors demana de construir concepcions de la felicitat diferents. Ara resulta que hi ha gent que té temps de pensar què és realment important en la seva vida, què la fa realment feliç. Una vida més lenta, més tranquil·la, et pot donar una felicitat molt més profunda que no pas activitats que impliquen més cost per a la natura, com són els viatges o aquest consumisme compulsiu. Aquest anar a Malàisia per passar-hi una setmana, després tornar, després agafar un altre avió. Tenim l'ideal social de fer moltes coses i fer-les molt de pressa. Però si et pares a pensar, realment has estat tan feliç? Aquests dies segueixo molt a la xarxa l'activitat dels observadors d'ocells. Com que no poden sortir al camp, han començat a explicar els que

No estem acostumats a parlar de cures. ALBERT SALAMÉ

veuen des de la seva finestra, n'enregistren els sons i els envien a més gent... Això ens fa valorar molt la importància de les ciutats verdes. En una situació així, tenir una finestra que dona a un parc és un tresor. I això ens hauria d'empènyer a intentar redissenar les ciutats perquè tinguin més zones verdes. Als altres països europeus hi ha ciutats molt més verdes. Nosaltres no hem cultivat gaire aquesta connexió, però crec que és una connexió que t'ajuda a viure millor.

—**El fet de teletreballar possiblement pot afavorir que no s'acumuli tanta gent a la ciutat i es pugui treballar al camp.**

—Sí, jo crec que en molts països europeus tenen aquest model de moltes més ciutats petites repartides i més verdes. El teletreball podria contribuir a descongestionar les ciutats. És cert que molts pensem que una manera de solucionar aquest problema de les zones rurals buides és el teletreball, però tenir internet és altament contaminant. Per l'energia i

per tot el que implica fabricar dispositius d'obsolescència programada.

—**Durant el Glòria vam veure molts ajuntaments que havien optat per mesures dures per a guanyar terreny al mar. Es nota que no hi ha una consciència compartida o un criteri homogeni a l'hora de resoldre aquests avisos de la natura.**

—Jo crec que en les societats industrials ens hem creat una cosmovisió de la realitat que és completament falsa, però és tan arrelada que no la volem canviar. Pensem que els animals i la terra són una mercaderia. I que, fem què li fem, a nosaltres no ens passarà res. Ens diuen que hi haurà una extinció en massa d'espècies. I la gent pregunta: 'Però quan?' Perquè jo aniré a comprar al supermercat igual.' A més, ja fa milers d'anys que destruïm el planeta i això és una cosa que tampoc no tenim clara. Els humans exterminem espècies de ja fa cinquanta mil anys. És a dir, l'acumu-

lació de desastre, de capes de destrucció, és molt més greu que no ens pensem. De vegades, quan anem als parcs nacionals d'Europa, Amèrica o Austràlia diem: 'Ah mira, això és la natura salvatge!' Doncs no. Aquella natura també és una natura molt degradada. Perquè les espècies que hi hauria d'haver també les van exterminar els nostres avantpassats.

—Considereu que aquesta amenaça mediambiental no és un tema que formi part de l'agenda política i social?

—Jo crec que tenim una classe política que d'aquests temes no en vol parlar. No vol parlar de ciència, no vol parlar d'ecologia. Però els intel·lectuals també menyspreen aquests temes. Per exemple, és molt significatiu que quan es parla de veganisme la gent faci conya: 'Aquests pijos insuportables!' Per a moltíssima gent és impossible de parlar-ne seriosament. Doncs societats majoritàriament veganes no tindrien pandèmies com aquesta.

—I en la filosofia també s'ha estat molt antropocentrista.

—Sí, hi ha hagut molts discursos abstractes al voltant de l'home. Tota l'estona anem repetint els discursos que vénen de Plató, que són antics i carques. No som capaços d'afrontar els problemes reals que tenim com ara el fet de destruir la biosfera.

—Vós expliqueu en el llibre que vau néixer sense olfacte i que aquesta condició us va ajudar a fer-vos preguntes sobre la percepció i la manera de relacionar-nos amb l'entorn. Ha tingut res a veure aquest fet amb el vostre interès pel món natural?

—Jo vaig néixer sense olfacte i al principi ni la família ni els metges li donaven importància. A mi em sorprenia com podien no donar-li importància. De gran em va fer revalorar moltes coses, sobretot la nostra relació amb el cos i amb la percepció. Em cridava l'atenció que l'olfacte fos considerat un sentit una mica animal i que els humans consideréssim la vista com el sentit més important.

Hi ha un menyspreu dels sentits més corporis. Aquest menyspreu a l'olfacte és un menyspreu del cos.

—S'ha separat la racionalitat de la percepció del cos en el pensament filosòfic?

—Sí, però els bons pensadors ecologistes com Thoreau reivindiquen també el cos, i el fet d'entendre'ns com un animal. De fet, parlen de la capacitat de gaudir d'aquest cos, perquè el cos és una font de plaer i felicitat. Com la natura. De vegades, les propostes ecologistes són aixafaguitarres, però si llegeixes Thoreau, que és un dels grans pensadors ecologistes, veus que a Walden ell gaudeix de la temporada que passa al bosc.

—Creieu que hi ha perill d'acabar comercialitzant aquestes experiències de contacte amb la natura? Banys de bosc o retirs zen venuts com a producte?

—És que la gent és molt terrible. Aquest sistema capitalista s'ho menja tot. Jo em podria imaginar perfectament una empresa que organitza retirs a l'estil Walden. Això ho ha explicat molt bé Richard Louv, que és qui es va inventar el terme *trastorn per dèficit de natura*. Ell explica que els nens ja mai no juguen sols perquè els pares ja contracten una empresa que els dissenya jocs i rutes i ja no poden ser espontanis.

—Què aconsellàrieu per a aquests dies de confinament?

—Fer-se un hort encara que sigui en una terrassa, un pati o un balcó petit. O fins i tot dins de casa. Això et permet de redescobrir aquesta relació amb els aliments. El petit plaer de cultivar algunes de les cosetes que després et menjaràs és una experiència molt maca de connexió amb la natura. Pots aprendre molt del funcionament de les plantes, com es relacionen entre elles, els cicles de l'any, la meteorologia, com fer compost. Els discursos ecologistes de vegades són molt abstractes, parlen de xifres, i si no hi estàs familiaritzat no entens què diuen. Hem de fer que la connexió amb la natura sigui més íntima i personal. ■■

Hi ha un menyspreu dels sentits més corporis

Hem de fer que la connexió amb la natura sigui més íntima i personal

Les primeres dades que indiquen un alentiment de la Covid-19

Gràfics El confinament decretat el 14 de març amb l'aprovació de l'estat d'alarma s'hauria de començar a reflectir en les dades dels dies vinents, que haurien de confirmar la tendència a la baixa

ROGER GRAELLS FONT
JOSEP REXACH FUMANYA
ALEXANDRE SOLANO BUDÉ

Disset dies després de decretar-se l'estat d'alarma i del confinament de la població a tot l'estat espanyol, el nombre de casos confirmats de Covid-19 s'acosta als 90.000 casos a l'estat i als 25.000 al país. Però si observem l'evolució que ha tingut el coronavirus 2019 aquests darrers dies, es poden observar dades que donen esperança i que concorden amb les previsions menys alarmants que fan els experts. La corba d'infeccions continua a l'alça, però no amb la rapidesa que tenia fins ara –fet que aquests dies vinents pot ser un respir per als serveis mèdics– i la reproducció de la malaltia comença a estabilitzar-se arreu.

Cal dir primer de tot que la falta de tests fa que el nombre de casos confirmats de coronavirus sigui una aproximació: de casos reals d'infectats, n'hi ha molts més. Per tant, és una mostra més relativa que no pas el nombre de pacients en estat greu o el nombre de víctimes. Per exemple, segons la investiga-

dora en sistemes complexos de la Universitat de Saragossa Clara Granell, el nombre real de contagiats és deu vegades superior als casos confirmats. Això vol dir que els casos reals al país són vora 250.000, tot i que la majoria dels infectats no tenen símptomes o en tenen de lleus i no requereixen hospitalització, cosa que és positiva del punt de vista de la immunitat col·lectiva.

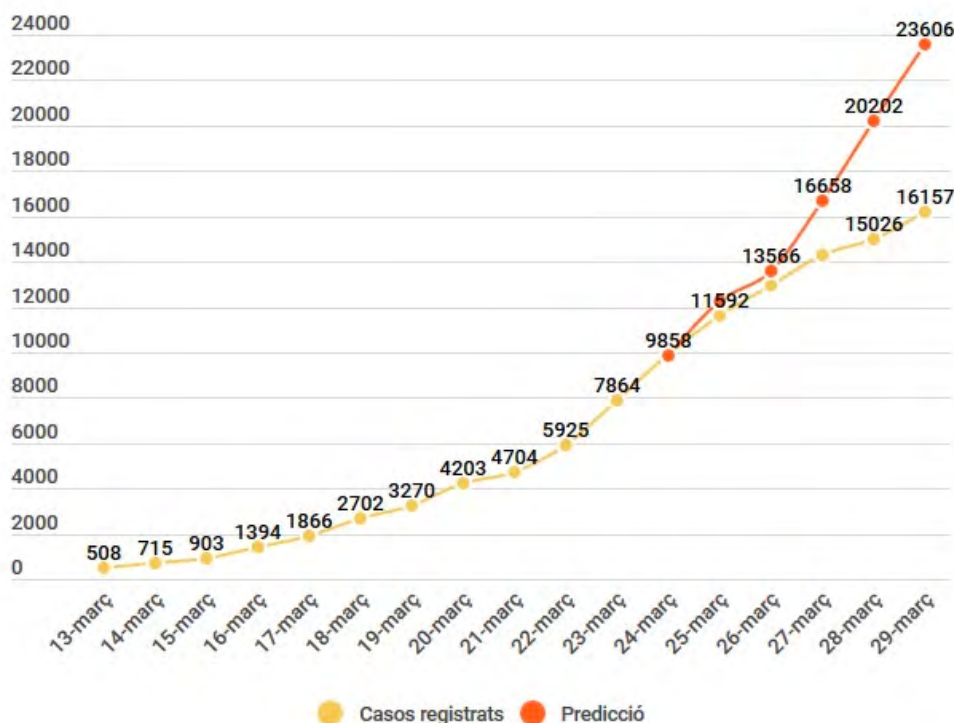
Només una setmana enrere, les previsions de l'ad-

ministració eren molt pitjors de la realitat que tenim avui. El document intern del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya a què va accedir VilaWeb, amb data del 24 de març, incloïa una previsió de l'augment de casos registrats de Covid-19 al Principat.

Pel diumenge 29 de març, la previsió era de 23.606 casos i 1.439 pacients greus, mentre que les dades reals oficials han estat de 16.157

casos i 1.512 greus. La diferència, per tant, és de 7.449 casos menys respecte de la previsió del govern, però hi ha 73 pacients greus més que no pas els que contemplava l'informe.

Pel dilluns 30, la previsió era de 23.727 casos i 1.447 greus, mentre que les dades reals oficials han estat de 18.773 casos i 1.652 greus. La diferència, per tant, és de 4.954 casos menys respecte de la previsió del govern, però

Casos registrats i predicció que feia el document intern del Departament de Salut. vv

Variació percentual diària de casos registrats

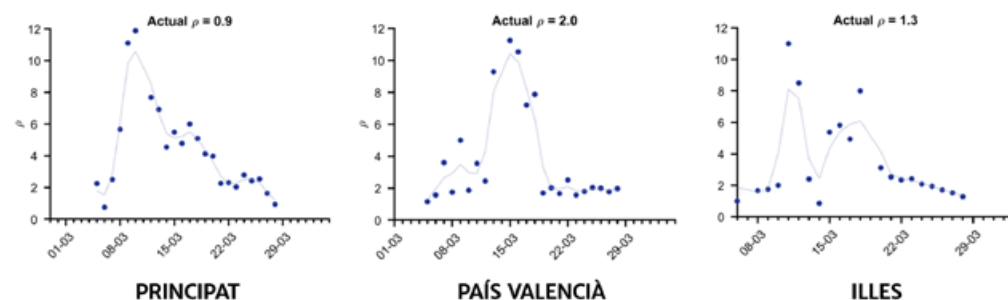

PRINCIPAT

PAÍS VALENCIÀ

ILLES

Evolució de l'índex de transmissió

PRINCIPAT

PAÍS VALENCIÀ

ILLES

Font: Analysis and prediction of COVID-19 for different regions and countries 29-3-20

hi ha 205 pacients greus que no pas els que contemplava l'informe.

Alentiment de la Covid-19

Un informe de l'UPC del 29 de març, que analitza dades per estats de la UE i per comunitats autònomes de l'estat espanyol, preveia que dilluns 30 hi hagués 16.626 casos al Principat, dins un interval de 15.026 a 19.833 –n'han estat 18.773–; 5.486 casos al País Valencià, dins un interval de 4.840 a 6.132 –n'han estat 5.110–; i 1.063 casos a les Illes, dins un interval de 1.004 a 1.121 –n'han estat 1.000. A l'estat espanyol, la previsió era que avui hi hagués 87.203 casos –n'han estat 85.195.

A continuació, us oferim els gràfics de l'augment en percentatge dels casos confirmats dia a dia al Principat, al País Valencià i a les Illes, que són els tres territoris del país dels quals parla l'informe de l'UPC. No hi ha previsions disponibles de l'evolució de la Covid-19 a Andorra, Catalunya Nord, la Franja de Ponent ni el Carxe. Els gràfics representen el percentatge d'augment o disminució diari dels casos confirmats d'ençà del 14 de març, dia en què va decretar-se l'estat d'alarma a l'estat espanyol i el confinament de la població. Al Principat, al País Valencià i a les Illes, s'hi observa que, tot i els primers alts i

baixos, la tendència és a la baixa.

L'índex de transmissió baixa

La dada més objectivable és la taxa d'infecció o índex de transmissió (R_0), que és el nombre d'infeccions que pot originar una persona contagiada amb coronavirus. L'objectiu, arreu, és de reduir la R per sota d'1, perquè llavors voldrà dir que el contagi entre persones no creix. A Catalunya havia arribat a ser altíssima, prop de 12 el dia 10 de març, una xifra a què no ha arribat mai Itàlia.

Oriol Mitjà, metge expert en epidemiologia, deia ahir que aquesta taxa s'havia reduït fins a l'1,5. A més, un grup

d'investigadors de la UPC que en col·laboració amb l'Institut de Recerca Germans Trias i Pujol actualitzen diàriament les dades de l'estat espanyol i Europa per la UE, considera que aquest índex ja és de 0,9. Al País Valencià és de 2 i a les Illes d'1,3. En cas que es mantinguin aquestes taxes els dies vinents, el nombre d'infeccions s'aniria reduint de dia en dia.

L'estat d'alarma va decretar-se el dissabte 14 de març. Els efectes del confinament haurien de començar-se a notar al conjunt de l'estat espanyol aquests dies vinents, atès que fins ara les dades són una fotografia dels últims dies de febrer i els primers de març. En el cas d'un pacient que es mor, el temps que ha passat entre el contagi i la mort és d'unes tres setmanes, i menor en el cas del temps que passa perquè un contagi es converteixi en un cas confirmat. Per tant, les víctimes d'avui són persones que van encomanar-se la Covid-19 abans de decretar-se l'estat d'alarma i el confinament de la població, un moment d'un alt grau d'infectivitat.

Una volta han passat dues setmanes, hom espera que comencin a notar-se els efectes del primer confinament, tot i que encara hauran de passar uns quants dies per a veure l'efecte real sobre el nombre de víctimes mortals. Tanmateix, el govern espanyol va decidir d'endurir el confinament de la població –en la línia que demanaven la Generalitat de Catalunya i els epidemiòlegs–, i el resultat d'aquesta nova mesura no es podrà copsar fins d'ací a unes quantes setmanes. ■

JOAN MARTÍNEZ BENAZET

‘Primer cal salvar la pell: no pot haver-hi dubtes sobre si cal triar entre l’economia i la vida’

El ministre de Salut d'Andorra explica la política contundent amb què van aconseguit de frenar l'impacte de la pandèmia

GOVERN D'ANDORRA

VICENT PARTAL

La crisi del coronavirus afecta amb duresa tots els estats del món, però les decisions que prenen els governs alleugen o agreugen la situació segons el seu encert. Andorra va aconseguit de controlar el ritme de la pandèmia, amb grans esforços de tota mena, però amb una direcció molt clara, en què es destaca la figura del ministre de Salut, Joan Martínez Benazet.

Benazet, de seixanta-quatre anys, és llicenciat en medicina i cirurgia i té una dilatada experiència com a especialista en pneumologia. També va presidir el Col·legi Oficial de Metges d'Andorra del 1996 al 1998. Ara ha esdevingut molt popular per les seues intervencions diàries des de casa, on està confinat i on explica la situació amb molt de rigor però sense dramatismes. De tant en tant, hi apareix el gat, que s'ha fet famós, cosa que ell considera bona perquè aporta una sensació de molta realitat i naturalitat. VilaWeb va parlar amb ell ahir telefònicament.

—Sembla que Andorra pot dir que té controlada la pandèmia ara mateix. Com ha estat el procés?

—Molt més difícil que no sembla. Especialment a l'origen, els primers dies. Andorra és un país petit però que té un gran hàbit de viatjar i els primers dies ens vàrem trobar amb casos d'andorrans contagiats a la Xina, a Corea, a Itàlia o al nord de França, en aquest darrer cas una família sencera de cinc membres. Vam tancar totes les pistes el dia 13, però abans hi va haver contagis. Per exemple, va haver-hi una prova internacional en què van competir italians, atletes d'esquí de muntanya... Fins i tot es va donar el cas que una persona va tenir un infart a la pista. No tenia cap símptoma, vam fer tot allò que es fa en aquests casos, el vam traslladar a Barcelona i després es va descobrir que tenia coronavirus, cosa que demostra fins a quin punt és complicat aquest virus...

—Aquestes dificultats us feren decidir a prendre decisions fortes?

La nostra obsessió ara és aconseguir més capacitat de respiració mecànica

He de donar les gràcies a Cuba públicament. Em sembla un gran gest solidari, tenint en compte que ells també patiran la pandèmia en el seu país

—Vam rebre molt fort, aquesta és la veritat. I vam reaccionar amb molta contundència. El 13 de març vam suspendre tots els actes, esdeveniments, fins i tot la celebració del dia de la constitució, es van tancar escoles i comerços. Després, més activitats industrials i el govern va llançar els missatges de confinament a les cases, que la població ha seguit bastant bé.

—**Al govern andorrà no es va suscitar el dilema entre salvar vides o salvar l'economia, que tants problemes crea en alguns estats?**

—Primer cal salvar la pell: no pot haver-hi dubtes sobre si cal triar entre l'economia i la vida. La primera cosa que cal fer és controlar l'epidèmia. Això el cap de govern ho va veure clar el primer minut, va permetre que els nostres experts aconsellessin quines eren les millors mesures a adoptar i el govern sencer s'ha abocat en aquest objectiu.

—**I no hi ha hagut debat polític?**

—El govern està molt cohesionat rere aquest objectiu. Vull destacar que els dos grups de l'oposició han donat suport a les mesures d'una manera decidida, cosa que jo personalment els agraeixo moltíssim. També els empresaris i la gent en general han entès perfectament què significava aquesta emergència i tothom treballa en el mateix sentit.

—**Si de cas, el debat ja vindrà després...**

—Andorra no forma part de l'FMI ni de la Unió Europea. És evident que després, quan la pandèmia s'hagi controlat, haurérem de fer un gran esforç. Ja el farem. Hi haurà projectes que quedaran aturats segur i ja els farem quan sigui possible. Cap dubte en el sentit que la salut passa davant de tot.

—**Quina és la situació ara mateix?**

—Hi ha una gran estabilitat pel que fa a les dades hospitalàries. Som al 40% de la capacitat de resposta que tenim, l'UCI és al 50% de la capacitat que té. Són dades bones, però la nostra obsessió ara és aconseguir més capacitat de respiració mecànica.

—**Sembla que aquesta és la gran dificultat que té tothom...**

—És lògic. Pensi que cada malalt que necessita respiració mecànica la necessita durant vint-i-vuit dies de mitjana, que és un període llarguíssim, enorme, esgotador. I necessita, a més, una respiració molt tècnica perquè les dificultats que té són molt grans. Per això entenc que la gent vulgui posar en marxa respiradors menys sofisticats, però no n'hi ha prou, cal una tècnica molt depurada i atenta per a aquest tractament. De manera que intentem tenir més respiradors per al nostre hospital.

—**Comprant-los?**

—Sí. Voldríem aconseguir-ne trenta o quaranta més per a estar més tranquils. Si fos així fins i tot podríem ajudar l'Alt Urgell i el Pallars.

—**Avui han d'arribar metges cubans a Andorra per ajudar en l'operatiu.**

—Sí. Ja han aterrat a Madrid i van venint. Serà un ajut molt important. Vénen 39 persones: 27 d'infermeria i 12 metges, tots experts en ventilació mecànica.

—**Com l'heu aconseguit aquest suport i què significa?**

—És un gran reforç perquè, com a tot arreu, els professionals sanitaris són el principal grup de risc i nosaltres també tenim baixes que aquest grup de metges cubans ens ajuda molt a suplir. He de donar les gràcies a Cuba públicament. Em sembla un gran gest solidari, tenint en compte que ells també patiran la pandèmia en el seu país i tenen la generositat d'oferir recursos a uns altres estats, en aquest cas a Andorra. Demostren una gran humanitat, digna de ser remarcada.

—**Un altre terreny en què Andorra es destaca és en el tractament. Oferiu hidroxicloroquina i azitromicina.**

—Sí. Ja donem als pacients hidroxicloroquina i azitromicina i el que convingué més segons la seva situació personal, a més a més. Tenim força reserves d'aquest medicament i estudiem d'ampliar-ne la distribució al màxim nombre de persones que les necessitin.

—Sabeu que hi ha una controvèrsia internacional sobre això.

—És clar, en sóc ben conscient. Però no ens trobem en una situació normal, de cap manera. Si ara ens haguéssim de recolzar en la medicina basada en l'evidència no hi seríem. No podem esperar a tenir assaigs clínics publicats tal com ho fariem en una altra situació. Ens trobem en una emergència i hi ha resultats publicats sobre l'ús d'aquests medicaments, en tenim dades. El grup de Marsella ja ha explicat què aconsegueix i nosaltres ens hi hem tirat de cap. Aquesta pandèmia és molt agressiva i qualsevol opció per a combatre-la paga la pena.

—Fins a quin punt és agressiva és, en realitat?

—Moltíssim. Pel que veiem en els experiments, aquesta mutació que hi ha al sud d'Europa és més agressiva que la del nord i la de la Xina, segons el que s'ha reportat. De les nou persones que tenim a l'UCI, vuit són de menys de seixanta-cinc anys, un en té quaranta i un vint-i-quatre.

—Els tests són determinants també. Parlant de proves per capita, Andorra n'ha fet més que no Alemanya o Corea.

—Ser petits també té avantatges, com ara que pots arribar fàcilment a qualsevol racó. I hi ha el suport que ens donen tres hospitals de Barcelona i un de Tolosa. De tota manera som molt prudents. Per exemple, si un membre de la família s'ha contagiat ja no fem la prova als altres sinó que assumim que també es contagiaran. No volem col·lapsar la realització de proves. Ara intentem tenir una plataforma PCR a Andorra per poder fer les proves directament aquí. I hem començat a treballar en un projecte de detecció d'anticossos que ens ajudarà a valorar com hem d'anar tornant a la normalitat després del confinament.

—El fet que sigueu metge és determinant a l'hora d'haver pres totes aquestes decisions?

—És una acció i una decisió de tot el govern. Jo agraeixo que escoltin els nostres

tècnics i gent com el doctor Oriol Mitjà, que ens assessoren.

—Com va ser la decisió de demanar suport al doctor Oriol Mitjà?

—Li ho vaig demanar jo i va acceptar de seguida. Li consultem les coses que necessitem, sobretot els especialistes més directes, tenint en compte que fem una política agressiva del punt de vista terapèutic. És una gran ajuda comptar amb ell.

—La comunicació, finalment, és molt important. I això sí que s'adiu molt amb el vostre càrrec, personalment.

—Penso que cal parlar amb claredat a la gent i explicar-li les coses tal com són. La comunicació del govern ha d'entrar a totes les cases i la veritat és que començo a pensar que el fet que jo mateix m'hagi confinat ha estat important. Perquè les conferències de premsa no les faig encorbatat a la sala del govern, sinó en camisa a casa i això causa una sensació de proximitat, encara més quan es cola el gat en pantalla. Crec que en un cas com aquest que angosta tanta gent els formalismes s'han de deixar de banda, sempre que la precisió del que dius sigui la correcta.

—No us he preguntat per la vostra situació personal. Esteu confinat. Com us trobeu?

—La meua parella és infermera i està malalta, amb afectació pulmonar. Va començar tractament dimecres i l'evolució és molt bona, ara mateix ja no té febre. Avui estic molt més tranquil. És evident que el meu confinament s'haurà d'allargar o fins que faci catorze dies que el resultat d'ella surti negatiu o fins que hi surti el meu, de manera que me n'he fet a la idea. I he de dir que, tot i que jo sóc ocell de bosc i m'encanta la natura, el dia em passa volant per la quantitat de feina que he de fer. Amb les eines telemàtiques, la diferència entre ser al despatx i ser a casa és ben poca i d'alguna manera també intento convèncer els ciutadans que a casa i confinats tots podem crear mecanismes resilents positius. ■

Aquesta pandèmia és molt agressiva i qualsevol opció per a combatre-la paga la pena

A casa i confinats tots podem crear mecanismes resilents positius

PEP RIERA

‘Quedem tan pocs pagesos a Catalunya, que no n’hauria de plegar cap’

Pagès veterà, durant molt temps dirigent del sindicat Unió de Pagesos, descriu i analitza la situació de la pagesia arran de la pandèmia i demana d’obrir urgentment els mercats ambulants

MONTSERRAT SERRA

Entrevistem Pep Riera, pagès veterà del Maresme, durant molts anys dirigent d’Unió de Pagesos, sempre lúcid i batallador pels drets de la pagesia. En aquesta entrevista descriu i analitza la situació dels pagesos per sectors, perquè hi ha diferents casuístiques. Alerta que és crítica i que n’hi ha tant pocs, de pagesos, que no se’n pot perdre ni un de sol. Perquè tenir una agricultura de proximitat és fonamental per a la qualitat de vida de la gent. També recorda que fa dos mesos la pagesia ja va patir els estralls del temporal Glòria i que l’any passat es va haver d’enfrontar a la crisi de la fruita dolça i al tractat amb Sud-àfrica que va enfonsar el mercat del cítric.

—Quina vida fa un pagès aquests dies?

—Depèn del sector. Per exemple, al sector de l’horta, si ets un pagès que porta el seu producte a Mercabarna, l’hi pots portar encara. És clar, el mercat està trist, perquè amb les botigues tancades i els mercats també tancats, gairebé tots, hi ha poca gent comprant i Mercabarna està ensopit. El sector de la flor i planta ornamental és el que ho té pitjor: el Mercat de Flor de Vilassar és tancat de ja fa quinze dies, les floristeries també i per tant la flor i la planta s’han de llençar. I si volen salvar-la, han d’anar tallant la flor i deixar-la a terra. No poden deixar les flors, matarien la planta. I això fan els meus veïns, Flors Noè, que són els més grans del Maresme i potser un dels més grans d’Europa. No tenen feina i fan això, intentar salvar les plantes.

—Quin panorama.

—I després, per exemple, aquí al Maresme també es conreen les ‘minis’, pastanaga mini, per exemple, i planta petita, que sobretot es destina a la restauració (no es venen a particulars). Com que els restaurants estan tancats, aquest producte també s’ha de llençar. I després hi ha una altra qüestió: tancar els

El sector de la flor i planta ornamental és el que ho té pitjor: el Mercat de Flor de Vilassar és tancat de ja fa quinze dies, les floristeries també i per tant la flor i la planta s'han de llençar

No tothom està en condicions d'anar a repartir, no tothom té els contactes

mercats setmanals afecta el producte de proximitat i de temporada, que és el que tenim aquí al Maresme; no permet que arribi al consumidor. Ens remarquen que els mercats es tanquen per seguretat; coi, doncs per seguretat també s'haurien de tancar les grans superfícies! I no ho han fet pas. I em deia un de l'Ajuntament de Mataró l'altre dia: 'Al cap i a la fi, les grans superfícies també us compren a vosaltres.' I no, a nosaltres no ens compren pas la verdura ni la fruita. Les grans superfícies se subministren directament amb grans empreses de Múrcia, d'Almeria, etc. No compren producte de proximitat. Per tant, a banda que és un greuge comparatiu, perjudica molt. I així anem.

—Tenia entès que els mercats ambulants de verdura i fruita sí que es podien obrir. D'entrada la Generalitat va dir que no, però hores després va rectificar. I n'hi ha d'oberts.

—És una competència municipal. Ens consta que el departament d'Agricultura ha recomanat als ajuntaments que aquests mercats, que són a l'aire lliure, els deixin obrir, però no hi ha manera. Hem fet gestions directes amb els ajuntaments, però no hi ha manera que ho vulguin entendre.

—Per tant, el petit pagès amb relació a les grans superfícies es veu perjudicat.

—Claríssimament. Perquè hi ha pagesos que fan mercats ambulants i no porten el seu producte a Mercabarna. I ara s'han quedat sense el seu mercat i sense la seva clientela. Perquè de la nit al dia no poden portar el producte a Mercabarna. Qui els el vendrà? A més, allà de producte en sobra. Una altra cosa seria que hi hagués escassetat d'aliments, però no n'hi ha.

—Els petits pagesos que fan la cistella i la reparteixen a domicili dupliquen, tripliquen i quadrupliquen les comandes i la situació els ha superats.

—Sí, pot ser. Però no tothom està en condicions d'anar a repartir, no tothom té els contactes. Normalment, els que fan cistelles són els pagesos que fan agricul-

tura ecològica, que ja tenen els contactes, el sistema de repartiment, la furgoneta... Continuen fent-ho, però això no ho pot fer tothom. Nosaltres mateixos no ho podem fer. No tenim cap clientela per a anar a repartir ni tenim cap furgoneta... Hi ha moltes casuístiques i no tothom es troba amb les mateixes condicions i no tothom ho passa igual de malament. En primer lloc, la flor i planta ornamental, després els 'minis', i finalment els que només es refiaven dels mercats ambulants.

—Les mesures que s'han pres per al confinament s'han pensat sobretot per a les ciutats i s'ha pensat poc en la pagesia, sobretot, tenint present que són productes amb una caducitat molt immediata, que de seguida es fan malbé.

—A banda, el producte de proximitat té l'avantatge que el talles al matí o al vespre i a primera hora de l'endemà ja és al mercat, no ha calgut ni posar-lo a la cambra frigorífica. És un producte natural fresc. I aquests avantatges del producte de proximitat i de temporada, ara no els aprofitem.

—I com es podrien aprofitar?

—Primer de tot, obrint els mercats.

—Veig que ho considereu fonamental.

—Ho és. I es pot fer en condicions i amb totes les garanties de seguretat sanitària.

—Parlàveu de la flor i la planta ornamental com el sector més afectat. Si hi afegim que enguany no se celebrarà Sant Jordi, la situació es converteix en catastròfica?

—En aquest sector penso que hi haurà gent que no se'n sortirà. Perquè és un sector amb fortes inversions. No és igual de produir un enciam que una orquídia. No és igual quant al cost de producció. Són grans inversions. La planta sovint està molts mesos en hivernacles, una part fins i tot amb calefacció. Per mantenir-la en condicions, el meu veí ha de mantenir el consum de calefacció, que és caríssim. Però si el para, la matarà. Sempre hi ha l'esperança que això un

ALBERT SALAMÉ

*Quedem tan pocs
pagesos a Catalunya
que no n'hauria de
plegar cap*

dia o un altre s'acabarà i el mercat es recuperarà. Però per mantenir aquesta expectativa has de continuar gastant, has de continuar invertint. Poca broma, són molts diners.

—Per al sector de la flor i planta ornamental, Unió de Pagesos ja ha exigít uns ajuts a l'administració.

—Sí, per als qui realment poden enfonsar-se, que vol dir plegar. I aquell pagès que està sol, que s'acosta a la jubilació, que no té fills que continuen i es troba amb una crisi com aquesta, doncs et vénen ganes de llançar la tovallola i plegar. I em sembla que quedem tan pocs pagesos a Catalunya que no n'hauria de plegar cap.

—Creieu que pot ser una estocada dura per a la pagesia?

—Sí, i això no es resol amb crèdits a interès baix. Perquè generalment el sector ja està d'endeutat, s'han fet fortes inversions, tant en conreus intensius

com extensius, i han hagut d'invertir en maquinària pesant. Vull dir que l'endeutament és general. Si ara aquest sotrac s'ha de passar amb crèdits a interès baix, això és una corda al coll, acabarà de degollar el sector.

—Què s'hauria de fer a parer vostre?

—Hi hauria d'haver algun ajut a fons perdut. En l'agricultura i, és clar, en els altres sectors que també es troben, com nosaltres, en carrerons sense sortida. Perquè a més hi ha la incertesa del temps: si al meu veí li diuen que això va per llarg, doncs potser para la calefacció i que es morin les plantes. Però, és clar, no ho sap ningú, això. I com que hi ha l'expectativa que pot solucionar-se en qüestió de setmanes, doncs més endeutament.

—Si fa deu anys, amb la crisi econòmica, es van rescatar els bancs a fons perdut, per què no s'hauria de rescatar la pagesia?

—Tant més quan la pagesia en general ha anat patint molt. Tothom recorda l'any passat la crisi de la fruita dolça de Lleida, que havien de vendre per sota del cost de producció. Convé que aquest sector s'enfonsi a causa que Putin decideixi de prohibir les importacions de fruita? Ostres, No! Tal com estem, no hauríem de perdre ni un pagès en cap sector. Ni en l'horta ni la flor ni la fruita dolça ni en el raïm...

—**La ramaderia té una casuística diferent?**

—Jo diria que, en general, si les vendes baixen, doncs també els perjudica. Perquè l'escorxador demana un pes òptim del bestiar, si no, no te'l volen. També fotuts, sí.

—**Les fatalitats van molt lligades al camp.**

—Enguany, Déu n'hi do. Perquè pensa que parlem de pagesos que fa dos mesos ja van patir el temporal Glòria. Al nord del Maresme, el Glòria va recaragolar hivernacles, va inundar molts camps i les reparacions no s'han fet encara. De manera que, si ara ens arribés un temporal de primavera, tornarien a repetir-se les rierades. A més, al novembre, allí també hi va haver un cap de fibló, que és un tornado en petit i per allà on va passar ho va recaragolar tot: conreus trinxats, hivernacles també... A la meua filla, aquest cap de fibló li va passar pel mig dels hivernacles i fins ara han estat reparant-los. Ella, per exemple, fa ecològic i fa tres mercats, i tots tres li han tancat. I no sap on col·locar el producte. Realment, enguany és horrible. Amb accidents com les pedregades, que també n'hem tingut, ja hi comptes, de tant en tant et toca, però tantes coses juntes, no!

—**Voleu dir que tot i que els pagesos sou gent forta i sofrida i us sobreposeu als accidents de la natura, enguany potser les fatalitats són excessives.**

—Hi ha gent que està tocada i amb raó.

—**Pot portar res de bo aquesta crisi sanitària i econòmica?**

—Hauria de portar a fer una reflexió sobre el model de desenvolupament, de creixement, sobre la mundialització, sobre el fet que hi ha coses que no poden passar, que s'ha d'assegurar el producte de proximitat, que no s'ha de repetir en els cítrics allò que va passar l'any passat, que els van llançar. I tot perquè es va fer un tractat bilateral amb Sud-àfrica i els cítrics van venir d'allà. Sobretot cal una reflexió sobre totes aquestes coses. I treure la conclusió que, poca broma, tenir el rebost ple a prop de casa, el que en diem agricultura de proximitat, és una seguretat per al país. I això ho hauria de revalorar la Unió Europea també. Perquè el tractat dels cítrics el va signar la UE. I n'hi ha més de tractats, amb l'Argentina, amb Xile i amb grans productors agraris, que produeixen a un cost més baix, que t'envaeixen el mercat i te l'arruïnen. Això també vol dir trobar una solució per al desenvolupament dels països del tercer món, no vol dir només pensar en nosaltres. Perquè, al capdavant, la UE té potencial econòmic per a fer totes dues coses, solucions per a nosaltres i també per als països del tercer món.

—**Per com dieu, s'evidencia clarament que la pagesia és molt poc valorada en aquest país, amb relació a la importància que té, per la qualitat de vida que ens aporta.**

—Sí. Aquesta crisi també ha de portar a fer pedagogia amb la gent urbana, que aquestes coses les viu molt de lluny tot i que el sector agrari el té a prop. Perquè per sort al costat de Barcelona hi ha agricultura, oi? Jo de vegades penso que si després de la guerra no es va passar més fam, va ser gràcies a les hortes del Maresme, del Baix Llobregat, del Besòs... i tot això arribava a Barcelona en carro. Era tant de proximitat que no calia un camió, es podia transportar en carro. I tota aquesta horta al voltant de Barcelona no la podem perdre, al contrari, cal conservar-la. ■

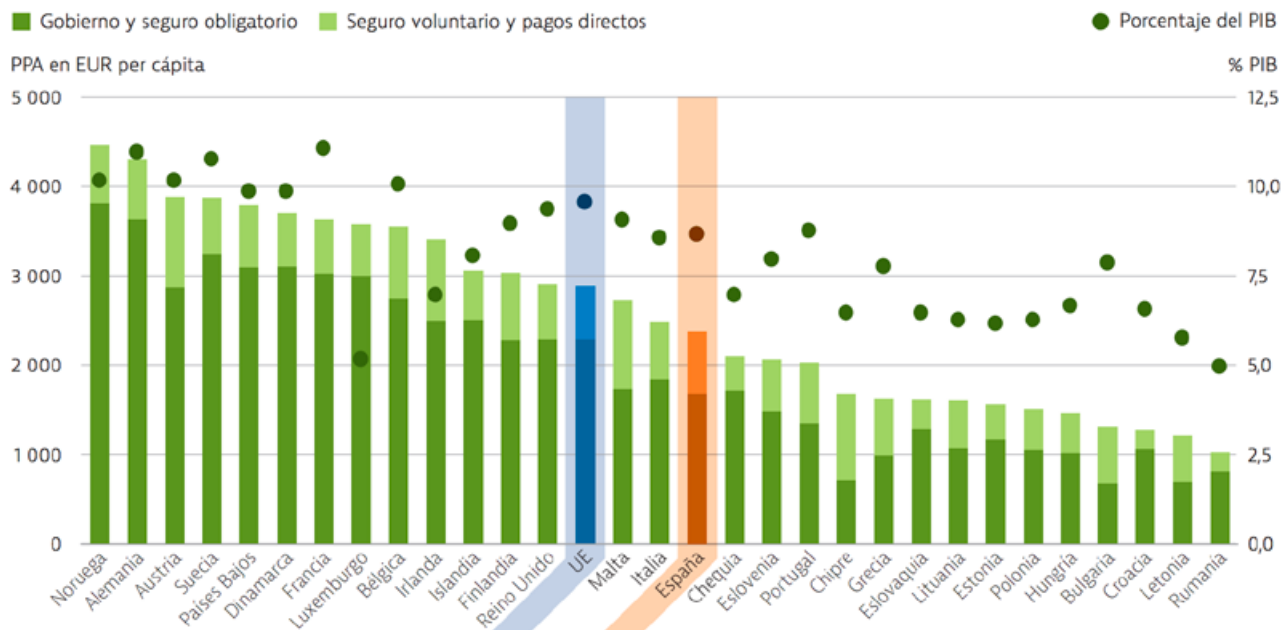

Realment, enguany és horrible

La UE té potencial econòmic per a fer totes dues coses, solucions per a nosaltres i també per als països del tercer món

Gràfic 7. Espanya gasta menys en sanidad que la media de la UE

Gràfic de l'Informe sobre l'Estat de Salut a Espanya (2019) de la Comissió Europea. vv

Fuente: Estadísticas sobre salud de la OCDE 2019 (datos correspondientes a 2017).

L'estat espanyol inverteix en sanitat un 15% menys que no pas la mitjana de la UE

Dades Quant a la inversió pública, l'estat espanyol ocupa el lloc 23 dels 36 membres de l'OCDE, amb una despesa sanitària del 71%

ROGER GRAELLS FONT

La crisi sanitària del coronavirus 2019 ha posat en dubte l'eficàcia de la sanitat de l'estat espanyol. Si bé el ritme de contagis vertiginós de la Covid-19 i les baixes de centenars de sanitaris han tensat el sistema de salut, també arrossega la falta d'inversió i les retallades d'aquesta última dècada. L'escassetat de material i de llits hospitalaris ha aflorat durant les pitjors setmanes de la pandèmia, cosa que ha

palesat que el sistema no estava preparat per a absorbir un volum de contagis tan elevat en tan poc temps. Aquest dèficit és un mal compartit amb la resta d'estats, molts dels quals no garanteixen l'accés públic i universal a la sanitat pública.

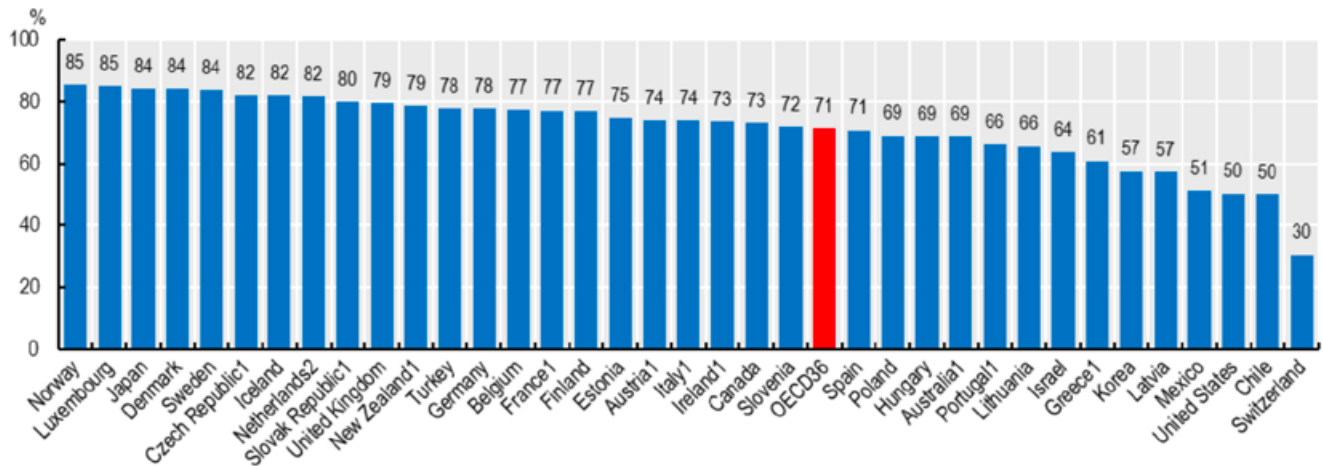
Tanmateix, la centralització de les competències de salut transferides fa dècades a les comunitats autònomes en el Ministeri de Sanitat espanyol s'ha demostrat negativa, i la gestió ruïnosa de les compres de tests ràpids de detecció de la Covid-19 i del material sanitari ne-

L'estat espanyol és, de fet, un dels més castigats per la Covid-19 de tot el món, tant en nombre de víctimes mortals com de casos registrats

cessari n'han empitjorat les condicions per a combatre la pandèmia. A més, la falta de previsió per a afrontar aquesta crisi sanitària ha estat un problema afegit, deslligat de la inversió en sanitat, que pot acabar provocant el col·lapse del sistema.

L'estat espanyol és, de fet, un dels més castigats per la Covid-19 de tot el món, tant en nombre de víctimes mortals com de casos registrats. A més, la manca de tests fa probable que hi hagi més casos reals i que no es detectin. La reacció tardana de les au-

Figure 1: Health expenditure from public sources as share of total health spending, 2017 (or nearest year)

Note: 1. Public is calculated using spending by government schemes and social health insurance schemes; 2. Public is calculated using spending by government schemes, social health insurance and compulsory private insurance.
Source: OECD Health Statistics 2019.

Inversió en sanitat per país. vw

toritats i la insuficiència de les mesures adoptades poden explicar en bona part les dades de casos i la mortalitat, juntament amb el fet de tenir una població envellida, que és una característica que comparteix amb alguns altres estats de la UE.

Si ens fixem en la inversió en salut, l'estat espanyol és un dels que menys hi inverteix en l'entorn europeu. Cada any hi inverteix un 15% menys que la mitjana de la UE, segons un report de la Comissió Europea publicat a final del 2019, l'Informe sobre l'Estat de Salut a Espanya, que es publica cada dos anys. La inversió en sanitat era d'un 8,9% del PIB el 2017, que es tradueix en una despesa de 2.371 euros per persona. En canvi, la mitjana de la UE rondava el 9,8% del PIB i els 2.884 euros per persona. Del total de la despesa, la sanitat pública n'és un 71%, una xifra

Si ens fixem en la inversió en salut, l'estat espanyol és un dels que menys hi inverteix en l'entorn europeu

inferior a la mitjana de la UE, que és del 79%.

La falta d'inversió, comparativament parlant, es tradueix en els llits hospitalaris, un factor en què l'estat espanyol (3 per cada 1.000 habitants) també se situa per sota de la mitjana europea (5). És molt lluny, per exemple, d'Alemanya (8), Àustria (7,4), Hongria (7) o la República Txeca (6,6). Fora de la UE, lideren el Japó (13), Corea del Sud (12,3) i Rússia (8,1). Quant al nombre de metges, l'estat espanyol se situa per damunt de la mitjana europea: en té 3,9 per cada 1.000 habitants contra el 3,6 de la mitjana de la UE. En canvi, té 5,7 infermers contra el 8,5. Ara, l'estat espanyol no hi comptabilitza els auxiliars d'infermeria, cosa que sí que fan alguns altres estats europeus. El report adverteix també de l'alta temporalitat dels sanitaris, un 30%.

Però les dades per si soles no expliquen el millor o pitjor funcionament d'un sistema sanitari. L'informe europeu també elogia l'eficàcia de la sanitat pública de l'estat espanyol i recull que l'esperança de vida és la més alta de la UE. Aquests dos factors expliquen, en part, que menys inversió en sanitat a l'estat espanyol no es tradueixi en una salut pitjor dels ciutadans, juntament amb la fortalesa de l'atenció primària i la despesa menor en medicaments. No obstant això, hi ha elements associats, com ara la dieta o el pes dels factors de riscs per a la salut que influeixen en l'esperança de vida. En aquest sentit, una esperança de vida més alta no presenta una relació directa amb la qualitat del sistema de salut, encara que també hi influeix.

Les dades que ofereix el Ministeri de Sanitat espanyol

Tabla 5. Gasto sanitario público consolidado según comunidad autónoma. Millones de euros, porcentaje sobre PIB y euros por habitante. Sector de gasto Comunidades Autónomas, 2017

	Millones de euros	Porcentaje sobre PIB	Euros por habitante
Andalucía	9.692	6,2%	1.153
Aragón	2.048	5,6%	1.556
Asturias (Principado de)	1.681	7,3%	1.625
Balears (Illes)	1.557	5,1%	1.353
Canarias	2.875	6,5%	1.334
Cantabria	850	6,4%	1.462
Castilla y León	3.687	6,5%	1.514
Castilla-La Mancha	2.783	6,9%	1.363
Cataluña	10.330	4,6%	1.388
Comunitat Valenciana	6.804	6,3%	1.379
Extremadura	1.708	9,1%	1.585
Galícia	3.910	6,5%	1.443
Madrid (Comunidad de)	8.121	3,7%	1.254
Murcia (Región de)	2.269	7,5%	1.540
Navarra (Comunidad Foral de)	1.030	5,2%	1.608
País Vasco	3.707	5,2%	1.710
Rioja (La)	444	5,4%	1.420
Comunidades Autónomas	63.494	5,5%	1.370

Inversió pública en sanitat a les comunitats autònomes de l'estat espanyol.

MINISTERI DE SANITAT ESPANYOL

són una inversió del 9% del PIB, que són 105.000 milions d'euros anuals. D'aquesta quantitat, 74.000 són del sector públic i 31.000 del privat, i el total representa 2.255 euros per habitant. La diferència entre les dades recollides per l'informe de la Comissió Europea i les que ofereix el govern espanyol –un 0,2% del PIB i 116 euros menys per càpita– pot explicar-se perquè l'informe europeu agafa les dades del 2017 i les del ministeri són més actuals. L'últim pressupost espanyol aprovat va ser la primavera del 2018, quan encara governava el PP.

Comparativa amb els estats de l'OCDE

Els indicadors de l'Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic (OCDE)

són els que s'utilitzen a escala internacional per comparar els estats que en formen part. Segons l'últim informe publicat el febrer d'enguany, dels 36 membres de l'OCDE, l'estat espanyol ocupa el lloc 23 en inversió pública en sanitat, el 71%, coincidint amb la mitjana. L'estat francès n'ocupa el setzè amb una inversió del 77%.

Noruega i Luxemburg (85%) encapçalen el rànquing, seguits del Japó, Dinamarca i Suècia (84%) i la República Txeca, Islàndia i els Països Baixos (82%). L'estat que inverteix menys en sanitat pública és Suïssa (30%), seguit de Xile i els Estats Units (50%), Mèxic (51%), Letònia i Corea del Sud (57%) i Grècia (61%).

La inversió dels Països Catalans en salut

Dins l'estat espanyol, les comunitats autònomes tenen transferida la competència de salut i hi destinen una part important del pressupost anual. Segons les dades del 2017 recollides pel Ministeri de Salut espanyol, Catalunya hi inverteix un 4,6% del PIB (10.330 milions, 1.388 euros per habitant); el País Valencià, el 6,3% (6.804 milions, 1.379 euros per habitant); i les Illes, el 5,1% (1.557 milions, 1.353 euros per habitant). De fet, Catalunya i les Illes són dues de les autonomies que hi destinen menys PIB, només superades per la Comunitat de Madrid (3,7%). Encapçalen en inversió sanitària Extremadura (9,1%), Múrcia (7,6%) i Astúries (7,3%). La mitjana

de les autonomies és del 5,5% del PIB. Aquests percentatges han variat aquesta última dècada, de les retallades a partir del 2010 fins al creixement sostingut a partir del 2014, aproximadament.

El Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya ofereix el càlcul del PIB per a poder comparar la xifra amb l'indicador de l'OCDE. Segons la Generalitat, la despesa sanitària respecte del PIB el 2017 va ser 7,5%, incloent-hi el sector públic (5,2%) i el privat (2,3%). Se situava en el lloc 25 d'un rànquing hipotètic de 37 membres. Segons les dades de l'indicador de l'OCDE amb relació al PIB, l'estat espanyol té una despesa del 8,9% i el francès de l'11,5%. La mitjana de l'OCDE, sumant tots dos sectors, és del 8,8%, i la de la UE, el 8,5%. Cal advertir que aquest indicador amb relació al PIB és diferent de l'anterior, que reflecteix la despesa pública en sanitat. Cal tenir present que són indicadors diferents i que els resultats globals són molt diferents. Per exemple, mentre que els Estats Units són capdavaners en la despesa en sanitat amb relació al PIB, es troben a la cua quant a la despesa pública en salut.

Andorra, que no forma part de l'OCDE, va destinar 127,7 milions d'euros a la salut segons les dades del 2018, cosa que significa un 4,7% del PIB. Això són 1.677 euros per habitant. El 2017, per facilitar la comparativa amb Catalunya, el País Valencià i les Illes, va ser un 4,6% del PIB (124,1 milions i 1.160 euros per habitant). Catalunya Nord no té dades desglossades perquè el sistema sanitari de l'estat francès és centralitzat. ■

Gerard Plaza: 'Si desmantellen l'atenció primària haurem perdut la guerra'

Marcel Mauri: 'No podem permetre que la por limiti les nostres accions'

Els palmers, artesans que el coronavirus pot fer desaparèixer

Oriol Mitjà proposa als governs un pla de desconfinament gradual des del 13 d'abril

Google revela les dades de mobilitat que demostren com funciona el confinament per la Covid-19